

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТУСА**

КАПРАНОВА ЛАРИСА ГРИГОРІВНА

Допускається до захисту:
завідувач кафедри підприємництва,
корпоративної та просторової
економіки, канд. екон. наук, доцент
_____ Олександр ТРЕГУБОВ
«_____» _____ 2024р.

**РОЛЬ КРЕАТИВНОСТІ У РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА**

Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля
ОП «Інноваційне підприємництво»

Кваліфікаційна (магістерська) робота

Науковий керівник:
Олександр ТРЕГУБОВ, завідувач кафедри
підприємництва, корпоративної та
просторової економіки, к. е. н, доцент

(підпис)

Оцінка: _____ / _____ / _____
бали / за шкалою ЄКТС / за національною шкалою)
Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2024

АНОТАЦІЯ

Капранова Л.Г. Роль креативності у розвитку інноваційного підприємництва. Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля. Освітня програма «Інноваційне підприємництво». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2024

Дипломна робота присвячена дослідженню ролі креативності в інноваційному підприємстві. Основна увага приділяється вивченню теоретичних основ креативності, її зв'язку з інноваційним підприємництвом та впливу на розвиток підприємств. Робота аналізує методологію дослідження, результати емпіричних досліджень і пропонує шляхи стимулювання креативності в організаціях. Особливо розглядається роль державної підтримки у формуванні сприятливого середовища для стартапів.

Практична значимість роботи полягає у запропонуванні рекомендацій щодо формування креативного середовища та розробки інноваційної інфраструктури, що сприятиме економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності бізнесів.

Основним науковим результатом дослідження є розроблена концепція креативності інноваційного підприємництва, метою концепції є створення основи для сталого розвитку бізнесу шляхом забезпечення постійного потоку нових ідей, їх трансформації в комерційно успішні продукти та адаптації до глобальних викликів. Що сприяє розпізнаванню та використанню комерційних можливостей, підвищує здатність до інновацій та зміцнює підприємницьку екосистему, озброюючи людей інструментами, необхідними для успіху.

Ключові слова: креативність, інновації, підприємництво, інноваційне підприємництво, креативне середовище, державна підтримка, концепція креативності.

82 с., 2 табл. 8 рис., 1 дод., 74 джерела

ANNOTATION

Kapranova L. The Role of Creativity in the Development of Innovative Entrepreneurship. Specialty 076 Entrepreneurship and Trade. Educational program "Innovative Entrepreneurship". Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2024

The thesis is dedicated to the study of the role of creativity in innovative entrepreneurship. The main focus is on examining the theoretical foundations of creativity, its connection with innovative entrepreneurship, and its impact on the development of enterprises. The work analyzes the research methodology, the results of empirical studies, and proposes ways to stimulate creativity in organizations. Special attention is paid to the role of state support in forming a favorable environment for startups.

The practical significance of the work lies in offering recommendations for creating a creative environment and developing innovative infrastructure that will contribute to economic growth and increase business competitiveness.

The main scientific result of the study is the developed concept of creativity in innovative entrepreneurship, aimed at creating a foundation for sustainable business development by ensuring a constant flow of new ideas, transforming them into commercially successful products, and adapting to global challenges. This helps recognize and exploit commercial opportunities, enhances the capacity for innovation, and strengthens the entrepreneurial ecosystem by equipping people with the tools necessary for success.

Keywords: creativity, innovation, entrepreneurship, innovative entrepreneurship, creative environment, state support, concept of creativity.

82 pages, 2 tables, 8 figures, 1 appendices, 74 references

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КРЕАТИВНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	8
1.1. Поняття креативності: сутність та різновиди.....	8
1.2. Інноваційне підприємництво: поняття, сутність та особливості	15
1.3. Зв'язок між креативністю та інноваційним підприємництвом.....	22
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ КРЕАТИВНОСТІ В ІННОВАЦІЙНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ	34
2.1. Методологія дослідження ролі креативності в інноваційному підприємстві.....	34
2.2. Аналіз досліджень ролі креативності в інноваційному підприємстві	40
2.3. Інноваційні підходи в соціальних стартапах: нові тренди підприємництва	45
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ СТИМУЛЮВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ В ІННОВАЦІЙНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ	57
3.1. Формування креативного середовища в організації	57
3.2. Розвиток креативного потенціалу персоналу	62
3.3. Державна підтримка інноваційного підприємництва	65
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77
ДОДАТОК.....	85

ВСТУП

У сучасному світі, креативність стає однією з ключових компетенцій, необхідних для успіху в інноваційному підприємстві. Це пов'язано з тим, що креативність сприяє розробці унікальних рішень, які не лише відповідають вимогам ринку, а й створюють нові можливості для конкурентоспроможності. Посилення ролі креативності в бізнесі відображає глобальні тенденції до інноваційності, які є рушійною силою економічного зростання та розвитку.

Магістерська робота присвячена дослідженню теоретичних основ і практичних аспектів впливу креативності на розвиток інноваційного підприємства. Зокрема, розкриваються різні аспекти взаємодії між креативністю і підприємницькими процесами, аналізується методологія дослідження та результати емпіричних досліджень у цій галузі. В роботі також обґрунтовані рекомендації щодо формування середовища, яке сприятиме стимулюванню креативності та розробки інноваційної інфраструктури.

Важливим аспектом дослідження є визначення ролі державної підтримки у створенні сприятливих умов для розвитку стартапів і інноваційних підприємств. Аналізуються механізми, що можуть бути впроваджені для сприяння зростанню креативного потенціалу в економіці, а також окреслюються шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств через інноваційні підходи.

Таким чином, ця робота актуалізує важливість креативності у сучасному підприємницькому середовищі та надає практичні рекомендації для використання її потенціалу з метою забезпечення сталого розвитку бізнесу.

Метою магістерської роботи є дослідження ролі креативності в розвитку інноваційного підприємства, а також обґрунтування практичних рекомендацій щодо стимулювання творчого потенціалу в організаціях з метою досягнення сталого економічного розвитку.

Завдання роботи:

1. Охарактеризувати теоретичні основи креативності та інноваційного підприємництва.
2. Дослідити взаємозв'язок між креативністю та інноваційними процесами.
3. Розробити методологію дослідження ролі креативності в підприємстві.
4. Провести аналіз факторів, що впливають на розвиток креативності в інноваційному середовищі.
5. Надати практичні рекомендації щодо формування креативного середовища та розвитку творчого потенціалу персоналу.

Об'єктом дослідження є процеси розвитку інноваційного підприємництва в умовах сучасної економіки.

Предмет дослідження – роль і механізми розвитку креативності як фактору стимулювання інноваційних процесів у підприємстві.

Методи дослідження: метод аналізу та синтезу для вивчення теоретичних основ; емпіричний аналіз для збору та узагальнення даних; порівняльний метод для аналізу інноваційних практик; метод моделювання для розробки рекомендацій.

Інформаційною основою роботи стали: теоретичні напрацювання з питань креативності та інноваційного підприємництва, емпіричні дослідження, проведені автором, дані з наукових статей, монографій та звітів щодо інноваційних процесів, практичний досвід інноваційних компаній.

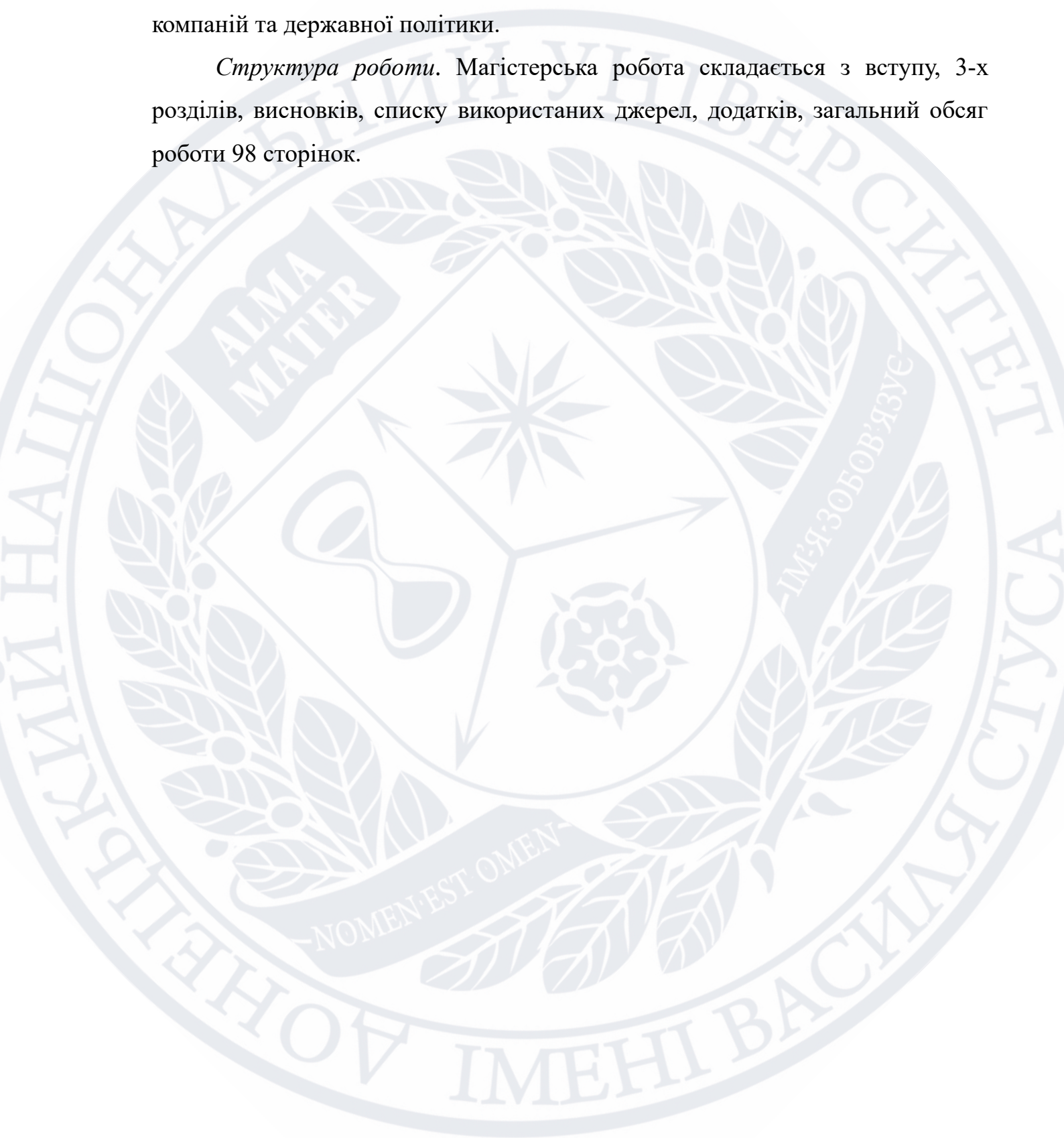
Наукова новизна роботи полягає у формулюванні концепції креативності в інноваційному підприємстві, яка включає ідентифікацію ключових факторів, що сприяють генерації нових ідей та їх успішній комерціалізації.

Практична значущість:

Результати дослідження можуть бути використані підприємствами для створення сприятливих умов для розвитку креативності, що сприятиме

підвищенню їх конкурентоспроможності. Практичні рекомендації можуть бути впроваджені для удосконалення інноваційної інфраструктури на рівні компаній та державної політики.

Структура роботи. Магістерська робота складається з вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, загальний обсяг роботи 98 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КРЕАТИВНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

1.1. Поняття креативності: сутність та різновиди

Креативність - це надзвичайно важлива складова сучасного світу, яка формує фундамент для інновацій, прогресу та розвитку суспільства. Вона пронизує всі аспекти нашого життя, починаючи від науки і техніки до мистецтва і культури. Креативність дозволяє людям вирішувати складні проблеми, створювати нові продукти та послуги, а також адаптуватися до змін у навколишньому середовищі.

Сутність креативності полягає у здатності бачити світ під іншим кутом, знаходити нестандартні рішення і розвивати нові ідеї. Вона включає в себе оригінальність, гнучкість мислення, продуктивність і аналітичність. Існує безліч різновидів креативності, кожен з яких має свої особливості та сфери застосування. Наукова, художня, технічна, соціальна і бізнес-креативність - це лише деякі з напрямків, у яких креативність виявляє свою силу і вплив.

Дослідження креативності та її розвиток є важливим завданням для освітніх установ, бізнесів та суспільства в цілому, адже саме вона є ключем до створення кращого майбутнього.

Креативність – це багатогранне поняття, яке досліджується в різних наукових дисциплінах, кожна з яких має власне бачення сутності цього феномену:

1. Психологія: У психології креативність часто визначають як здатність генерувати нові та оригінальні ідеї, які є доречними в конкретному контексті. Психолог Дж. Гілфорд, дослідник когнітивних здібностей, виділяв креативність як одну з ключових характеристик інтелекту, яка включає в себе дивергентне мислення – процес, що сприяє генерації численних рішень для однієї проблеми (Guilford, 1950) [1]. Пізніше, дослідник М. Ранко та його колеги розробили модель чотирьох П креативності (Person, Process, Product,

Press), яка визначає креативність через індивідуальні якості, процеси, результати діяльності та середовище (Runco & Jaeger, 2012) [2].

2. Когнітивні науки: У когнітивних науках креативність розглядається як здатність мозку до реорганізації вже існуючої інформації, що дозволяє створювати нові смислові зв'язки. Це може включати комбінування концептів або адаптацію ідей із одного контексту до іншого (Finke, Ward, & Smith, 1992) [3]. Відомо, що в процесі творчості активно задіяні лобні доли мозку, які відповідають за абстрактне мислення та планування (Dietrich, 2004) [4].

3. Філософія: З філософської точки зору креативність є категорією, яка пов'язана з поняттями інновації та створення нового. Філософи, такі як Ханна Арендт, розглядають креативність як акт початку нового – здатність людини виходити за межі існуючих структур і традиційних норм, створюючи щось оригінальне та незвичне (Arendt, 1958) [5].

4. Соціологія: Соціологи, досліджуючи креативність, акцентують увагу на її соціокультурних аспектах, тобто на тому, як суспільство та культура впливають на прояв креативності. Теорія соціальної системи М. Чіксентмігаї, наприклад, стверджує, що креативність є продуктом взаємодії індивіда, його знань та навичок і соціального контексту, який підтримує чи пригнічує творчі прояви (Csikszentmihalyi, 1996) [6].

5. Бізнес та менеджмент: У бізнесі та менеджменті креативність часто розглядають як важливий елемент інноваційних процесів. Тут креативність розглядається як здатність компанії створювати нові ідеї або продукти, які можуть забезпечити конкурентну перевагу. Наприклад, Едвард де Боні, дослідник латерального мислення, стверджує, що креативність допомагає розширювати горизонти мислення і знаходити нові підходи до вирішення проблем, що є надзвичайно важливим для стратегічного розвитку (De Bono, 1970) [7].

6. Економіка: В економіці креативність розглядається як основа інноваційної діяльності та економічного зростання. Дж. Шумпетер ввів

поняття "креативного руйнування", де креативність у вигляді нововведень сприяє ліквідації старих економічних структур та створенню нових, що стимулює розвиток економіки (Schumpeter, 1942) [8].

Креативність - це здатність створювати нові, оригінальні ідеї, підходи або рішення, які мають цінність. Вона є важливою складовою інновацій та прогресу в багатьох сферах життя, від науки до мистецтва.

Основні риси креативності:

1. Оригінальність - створення унікальних ідей або рішень, які відрізняються від стандартних або загальноприйнятих.
2. Гнучкість - здатність змінювати підхід до вирішення проблеми, адаптуючись до нових умов або вимог.
3. Продуктивність - створення великої кількості ідей або рішень у короткий час.
4. Аналітичність - здатність оцінювати та удосконалювати ідеї, відокремлюючи цінні від менш вдалих.

Різновиди креативності:

1. Наукова креативність - створення нових теорій, гіпотез або методів у науці.
2. Художня креативність - створення нових творів мистецтва, музики, літератури тощо.
3. Технічна креативність - розробка нових технологій, інженерних рішень або винаходів.
4. Соціальна креативність - розробка нових соціальних структур, підходів до управління або вирішення соціальних проблем.
5. Бізнес-креативність - створення нових бізнес-моделей, маркетингових стратегій або продуктів.

Креативність є динамічним процесом, що може бути розвинений і вдосконалений через практику і навчання.

У наукових дослідженнях креативність зазвичай розглядається як здатність генерувати оригінальні та цінні ідеї або рішення. Вона є важливою в

різних сферах життя: від науки й технологій до мистецтва та підприємництва. Оскільки творчі процеси мають різну природу, креативність поділяють на кілька типів, кожен із яких має свої унікальні особливості та області застосування.

Типи креативності, такі як дивергентна та конвергентна, відрізняються за способом мислення: дивергентне передбачає широкий пошук ідей, тоді як конвергентне орієнтоване на вибір оптимального рішення. Інтуїтивна креативність заснована на швидких і несвідомих рішеннях, аналітична — на детальному аналізі та логічних висновках, а проривна креативність призводить до створення інновацій, здатних змінити існуючі підходи та технології. Кожен із цих типів важливий у певних контекстах і розкриває різні аспекти людської здатності до творчого мислення та адаптації.

Типи креативності

1. Дивергентна креативність: Дивергентне мислення є основою творчого процесу, пов'язаного з генерацією багатьох рішень для однієї проблеми. Цей тип мислення досліджував психолог Дж. Гілфорд, який стверджував, що дивергентне мислення дозволяє особі вільно розвивати асоціації та генерувати оригінальні ідеї. Дивергентне мислення є гнучким та нетрадиційним, адже воно підтримує багатоплановий підхід і генерування кількох варіантів відповідей, що характерно для художників та винахідників (Guilford, 1967) [9].

2. Конвергентна креативність: Конвергентне мислення, на відміну від дивергентного, спрямоване на пошук одного правильного або найкращого рішення для проблеми. Воно часто застосовується у ситуаціях, де необхідно узгодити різні варіанти або обрати оптимальне рішення з кількох можливих. Такий тип мислення зазвичай характерний для завдань із чіткими правилами та для наукових і технічних сфер, де важлива логічна послідовність (Crompton, 2006) [10].

3. Інтуїтивна креативність: Інтуїтивна креативність заснована на інтуїтивному розумінні та миттєвих, часто підсвідомих рішеннях. Вона

поєднує швидкість мислення з наявним досвідом і часто проявляється в ситуаціях, де необхідно швидко прийняти рішення або створити нову концепцію. Дослідники вказують, що інтуїція в креативності відіграє важливу роль у багатьох професіях, де необхідна швидкість та гнучкість у прийнятті рішень, наприклад, у мистецтві та дизайнінгу (Sadler-Smith, 2015) [11].

4. Аналітична креативність: Цей тип креативності пов'язаний з аналітичним мисленням, яке передбачає систематичний підхід до вирішення проблем. Аналітична креативність часто використовується в процесах, що вимагають детального вивчення та критичного аналізу, наприклад, у наукових дослідженнях або стратегічному плануванні, де нові рішення формуються на основі логічних висновків і доказів (Sternberg & Lubart, 1999) [12].

5. Проривна або інноваційна креативність: Цей тип креативності спрямований на створення нових ідей, які здатні радикально змінити або вдосконалити існуючі системи. Вона часто стає основою інновацій та технічних проривів, таких як розробка нових технологій або продуктів. Проривна креативність зазвичай пов'язана з інноваційними процесами, де існуючі знання та технології використовуються в незвичний спосіб для створення кардинально нових рішень (Amabile, 1996) [13].

Розвиток креативності є складним і багатокомпонентним процесом, на який впливає безліч різноманітних факторів. Креативність не є вродженою або сталою якістю; вона може розвиватися протягом життя під впливом як особистих, так і зовнішніх умов. Серед основних факторів виділяють когнітивні та емоційні особливості особистості, соціокультурне середовище, якість освіти, рівень мотивації, підтримку з боку суспільства та родини, а також можливості для експериментування та самовираження.

Психологічні дослідження показують, що для розвитку креативності важливі як індивідуальні особливості мислення, так і вплив середовища, яке сприяє вільному обміну ідеями та знижує страх помилок. Крім того, такі чинники, як стрес, наявність ресурсів, культурні традиції та технічні можливості, також можуть посилювати або обмежувати творчий потенціал

людини. Таким чином, дослідження факторів, що впливають на креативність, дозволяє краще зрозуміти, як створити умови для максимальної реалізації творчих здібностей.

До основни факторів, що впливають на розвиток креативності можна віднести наступні:

1. Когнітивні фактори: Когнітивні здібності, такі як здатність до абстрактного мислення, гнучкість та дивергентне мислення, є базовими для розвитку креативності. Дивергентне мислення допомагає генерувати багато різноманітних ідей для розв'язання проблеми, тоді як конвергентне мислення допомагає знаходити найоптимальніші рішення [Runco, 2004]. Дослідники вказують, що когнітивна гнучкість – здатність змінювати фокус уваги та переглядати підходи – є ключовою для творчого процесу [14].

2. Емоційні фактори: Емоції, особливо позитивні, можуть стимулювати творчу активність. Зокрема, позитивні емоційні стани полегшують доступ до більшої кількості асоціацій, що сприяє генерації нових ідей. За дослідженнями Б. Фредріксона, позитивні емоції розширюють діапазон мислення, що дозволяє створювати більше інноваційних рішень [Fredrickson, 2001] 15]. Негативні емоції, хоча й обмежують креативність, іноді сприяють зосередженню, що може бути корисним для аналітичних завдань, які потребують уваги до деталей (Davis, 2009) [16].

3. Мотивація: Мотивація, особливо внутрішня, має важливе значення для підтримки творчого процесу. Дослідниця Т. Амабайл вказує, що внутрішня мотивація сприяє тривалому зосередженню на завданні і веде до глибокого занурення у творчий процес, тоді як зовнішня мотивація може навіть пригнічувати креативність, якщо вона пов'язана з контролем чи примусом [Amabile, 1996] [17]. Внутрішня мотивація стимулює людину отримувати задоволення від самого процесу творчості, що є критично важливим для розвитку нових ідей.

4. Соціокультурні фактори: Культурне середовище та суспільні норми також мають значний вплив на креативність. У суспільствах, де

цінуються інновації та експериментування, люди мають більше можливостей для творчого самовираження. Наприклад, М. Чіксентмігаї, вивчаючи «потік» як оптимальний стан творчої діяльності, зазначав, що культура, яка підтримує індивідуальні досягнення, значно сприяє розвитку креативності (Csikszentmihalyi, 1996) [18].

5. Навчання та освіта: Освіта відіграє ключову роль у розвитку креативності. Педагогічні методи, що стимулюють допитливість, критичне мислення та індивідуальність, сприяють розвитку творчих здібностей. Дослідження показують, що методики, які заохочують навчання через досвід та дослідження, а також дозволяють учням робити помилки без осуду, є ефективними для формування креативного мислення (Robinson, 2011) [19].

6. Фізичне та цифрове середовище: Сприятливе фізичне середовище, що забезпечує комфорт, різноманітність та свободу пересування, може стимулювати творчість. Наприклад, простори з гнучким плануванням і можливістю індивідуального налаштування часто сприяють розкриттю творчого потенціалу (Dul & Ceylan, 2011) [20]. Важливу роль також відіграє цифрове середовище, яке надає доступ до нових знань та ресурсів, розширюючи можливості для саморозвитку.

Креативність істотно впливає на різні аспекти сучасного суспільства, включаючи науку, мистецтво, бізнес та техніку. Як ключовий елемент інновацій та прогресу, вона сприяє вирішенню складних проблем та адаптації до змін у навколишньому світі. Розвиток креативності заснований на поєднанні когнітивних, емоційних, мотиваційних та соціокультурних факторів, які разом формують умови для виявлення творчих здібностей особистості. Тому існує необхідність постійно підтримувати та вдосконалювати креативний потенціал у всіх сферах суспільного життя, щоб забезпечити стаке економічне зростання та культурний розвиток.

1.2. Інноваційне підприємництво: поняття, сутність та особливості

Інноваційне підприємництво — це динамічна галузь, яка поєднує підприємницькі принципи з прагненням до новаторства, сприяючи створенню, реалізації та комерціалізації оригінальних ідей. Ця сфера охоплює широкий спектр діяльності, орієнтованої на розробку нових продуктів, послуг або процесів, здатних суттєво змінювати ринкові умови та впливати на поведінку споживачів. На відміну від традиційного підприємництва, що часто фокусується на вдосконаленні існуючих продуктів чи процесів, інноваційне підприємництво акцентує увагу на новизні та створенні проривних рішень. Основна цінність цієї концепції полягає у здатності перетворювати інноваційні ідеї на конкретні результати, що забезпечують конкурентні переваги та сприяють економічному розвитку. Завдяки своїй орієнтації на творчість і використання технологічних досягнень, інноваційне підприємництво відіграє ключову роль у задоволенні нових потреб ринку та стимулюванні соціального прогресу.

Інноваційне підприємництво — це особлива форма підприємницької діяльності, яка фокусується на розробці, впровадженні та комерціалізації нових ідей, продуктів, послуг або процесів, які здатні змінювати ринкову структуру та створювати нову цінність для суспільства. Воно відрізняється прагненням до новизни та високим рівнем невизначеності, адже орієнтоване на вихід за межі традиційних підходів та відкриття нових ринків або радикальних змін на існуючих ринках (Drucker, 1985) [21].

Цей тип підприємництва, за Шумпетером, ґрунтується на концепції "креативного руйнування", де інновації руйнують існуючі економічні структури та створюють нові, забезпечуючи динамічний розвиток економіки (Schumpeter, 1942) [22]. Завдяки цьому інноваційне підприємництво сприяє економічному зростанню, підвищенню продуктивності та появі нових галузей. Д. Кірцнер підкреслює, що інноваційне підприємництво полягає не лише у створенні чогось нового, але й у здатності підприємців виявляти можливості на ринку та швидко на них реагувати, що є основою конкурентоспроможності

та адаптивності бізнесу в сучасному економічному середовищі (Kirzner, 1997) [23].

Інноваційне підприємництво також має особливу роль у соціально-економічному розвитку, оскільки не тільки пропонує нові продукти та послуги, але й створює нові робочі місця, впливає на підвищення якості життя та розвиває людський капітал. В умовах глобалізації та цифровізації роль інноваційного підприємництва ще більше зростає, оскільки воно стає важливим інструментом для забезпечення технологічного прогресу та зміцнення позицій на міжнародному ринку (Audretsch, 2006) [24].

Внутрішні фактори, такі як креативність, здатність до ризику та технологічна підготовка, поєднуються із зовнішніми умовами — інфраструктурою, політичними та економічними чинниками, які підтримують або стримують розвиток інноваційного підприємництва. За словами Т. Амабайл, інноваційні підприємці відзначаються високим рівнем внутрішньої мотивації, що дозволяє їм долати бар'єри та ефективно використовувати наявні ресурси, створюючи економічну цінність навіть в умовах високої невизначеності (Amabile, 1996) [25].

Інноваційне підприємництво передбачає діяльність, спрямовану на впровадження нових ідей, технологій, продуктів або послуг, що створюють додану вартість та забезпечують конкурентні переваги на ринку. До основних особливостей інноваційного підприємництва можна віднести наступне:

1. Високий рівень ризику та невизначеності - інноваційне підприємництво пов'язане з інвестиціями у нові та ще неперевірені на ринку технології. Через це підприємець стикається з високим ризиком щодо повернення вкладених коштів. Так, Ерик Райс у своїй книзі "Ощадливий стартап: Як сучасні підприємці використовують постійні інновації для створення радикально успішного бізнесу", він описує запропоновану ним стратегію ощадливого стартапу для початкуючих компаній.

2. Стратегічне мислення та орієнтація на розвиток. Пітер Ф. Друкер вважає, що інноваційне підприємництво вимагає довгострокового бачення та фокусу

на створенні інноваційної продукції, яка може задовольнити нові або змінені потреби ринку. Це потребує стратегічного мислення та інвестицій у дослідження і розвиток (R&D). [21]

3. Використання сучасних технологій. Важливою особливістю інноваційного підприємництва є впровадження новітніх технологій, зокрема цифрових технологій, які дозволяють оптимізувати процеси, знизити витрати та підвищити ефективність виробництва і надання послуг.

4. Гнучкість і адаптивність. Інноваційні підприємства мають здатність швидко реагувати на зміни у ринковому середовищі, що дозволяє їм залишатися конкурентоспроможними.[26]

5. Креативність та інноваційний підхід у вирішенні проблем. Інноваційне підприємство вимагає від підприємців не тільки креативного підходу до створення нових продуктів, але й нестандартних рішень при вирішенні поточних проблем. [27]

6. Наявність екосистеми підтримки. Для успішного розвитку інноваційного підприємництва необхідна наявність сприятливого середовища: доступу до фінансування, менторів, партнерських зв'язків, інфраструктури тощо. [28]

"Життєвий цикл інновацій" - це різні етапи інноваційного процесу, включаючи умови та фактори, які підтримують кожний етап, а також те, як і коли використовувати різні інструменти та методи проведення справ. Процес інновацій можна розглядати по-різному, однак у цій статті ми розглянемо шість його етапів. Інновації - це постійна діяльність. Багато організацій додають до своєї інфраструктури відділи інновацій. Інновації зазвичай проходять через встановлений цикл, що включає шість основних кроків з повторюваним набором дій, цілей та результатів.

Існує безліч проблем, з якими можуть стикатися державні організації в процесі досліджень і розробок. Ось п'ять проблем, з якими зазвичай стикаються організації при управлінні змінами:

1. Нестача фінансування інновацій. Державні бюджети часто обмежені. Знайти фінансування в бюджеті для чогось нового може бути складно. Однак часто різниця між гарною ідеєю та відмінною пов'язана з строками, тому надзвичайно важливо, щоб державні організації знаходили час та ресурси для інновацій.

2. Створення хвилювання. Співробітники покладаються на своїх менеджерів щодо підтримки та затвердження інновацій. Менеджери повинні бути вдихновлені створенням змін, щоб співробітники харчувалися їх енергією та хвилюванням. Лідерство життєво важливе для успіху проєкту та для більшої кількості інноваційних заходів. Для лідерів обговорення різних проблем, з якими вони стикаються під час розробки нової ідеї, може внести нові моделі мислення та підтримати подальші інновації та вирішення проблем у всій організації.

3. Реалізація прозорої стратегії. Організації, які більш інноваційні, як правило, мають більш ясну структуру для інновацій. Коли є ясний і очевидний шлях, то люди, втягнуті в проєкт, більше впевнені в очікуваннях, у тому, що можна розвивати далі, що не вигідно продовжувати та які ідеї вже були висунуті.

4. Створення і сповіщення прозорого плану. Все потрібно мати план того, які зміни будуть зроблені та як ці зміни розповсюдяться по всій організації. Структура сприяє розвитку ідей. Ясність полегшує реалізацію, так що тим, хто вводить нововведення, не потрібно також розгадувати, як їх нововведення будуть прийняті по всій організації. Гарне сповіщення стратегій та дорожніх карток робить процес інновацій прозорим і допомагає з напрямком.

5. Нереалістичні очікування. Люди схильні втрачати впевненість, коли очікування нереалістичні. Це втрачена впевненість призводить до зниження інновацій. Коли можливості завищені, це призводить до розчарування; коли інновації недооцінені, це може призвести до труднощів у забезпеченні бюджету. Управління очікуваннями - це складна задача балансування, і поступові зміни вимагають терпіння.

Деякі використовують "Правило 18" для управління інноваційним шляхом. Правило 18 полягає в тому, що будь-який проєкт, який не завершується протягом 18 місяців, скорочується, але це може зменшити можливості прориву та створити близькозорість, розкручуючи потенційні можливості, строки та продажі. Тем не мене, це допомагає забезпечити додаткове фінансування, поступовий прогрес, удосконалення та можливості. Краще усього встановлювати очікування заздалегідь та мати збалансоване уявлення про те, що досягне, створюючи при цьому найкращі можливості для потенційних проривів.

Інновації вимагають грошей, ресурсів та ретельного планування з самого початку. Дослідники знають, з якими труднощами вони можуть стикнутися, якщо не зможуть визначити правильну область та ціль дослідження. Винахідники часто стикаються з подібними проблемами під час громадського прийняття винаходу. Вони можуть знати якісні аспекти своїх досліджень та потенційні застосування своїх винаходів, але коли дослідження не проводяться щодо прогалин, існуючих у потребах суб'єкта, то прийом з боку громадськості може бути не восторженним.

Ще одна потенційна проблема - перевершена альтернативна технологія. Хоча процес може бути досить винахідливим для патенту, він може бути не кращим з існуючих. Може бути інший, кращий продукт, який працює ефективніше для досягнення тих самих чи кращих результатів, або супутні витрати можуть бути занадто високими для одного продукту порівняно з іншим.

Життєвий цикл інновацій — це концепція, яка описує процес створення, впровадження, розвитку та виведення інновації з ринку. Він охоплює всі етапи від зародження ідеї до її відходу з ринку чи заміни новішою технологією. Цей процес можна умовно поділити на кілька ключових стадій рис. 1.1:

Рисунок 1.1 – Ключові стадії життєвого циклу інновацій

Інновація може перебувати на різних етапах життєвого циклу залежно від швидкості змін у галузі, технічного прогресу та рівня конкуренції. Ефективне управління цими етапами є ключем до довготривалого успіху.

Розглянемо більш детально етапи стадій життєвого циклу інновацій рис. 1.2.

Рисунок 1.2 – Етапи стадій життєвого циклу інновацій

Після досліджень ключових стадій життєвого циклу інновацій та їх детального розгляду можна зробити висновок про необхідність ефективного управління кожним етапом для досягнення успіху на ринку. Розуміння процесу становлення та виведення інновацій є критичним для компаній, що працюють у сучасних умовах конкуренції та технічного прогресу.

1.3. Зв'язок між креативністю та інноваційним підприємництвом

Перетин творчості та підприємництва є багатим ґрунтом для інновацій та економічного зростання. У умовах дедалі більшої конкуренції на ринку компанії, які використовують силу творчого мислення, мають кращі можливості для адаптації, процвітання та лідерства. Креативність, яку часто визначають як здатність генерувати нові та корисні ідеї, відіграє вирішальну роль у підприємстві, дозволяючи вирішувати проблеми та генерувати ідеї.

Щоб повною мірою оцінити зв'язок між творчістю та підприємництвом, важливо дати визначення творчості та зрозуміти її значення в підприємницькому процесі. Креативність можна розуміти як здатність мислити поза звичайними рамками, дозволяючи генерувати унікальні рішення та ідеї. У підприємстві креативність слугує каталізатором для вирішення проблем і генерації ідей, сприяючи виявленню прогалин ринку та розробці інноваційних продуктів і послуг. Наприклад, зростання Apple під керівництвом Стіва Джобса є прикладом того, як креативність може призвести до революційних інновацій, таких як iPod та iPhone, які докорінно змінили побутову електроніку. Крім того, креативність відіграє важливу роль у диференціації бізнесу на переповненому ринку; компанії, які використовують креативне мислення, часто можуть отримати конкурентні переваги. Яскравим прикладом є Airbnb, який творчо переосмислив індустрію гостинності, дозволивши окремим особам монетизувати свої вільні номери, таким чином створивши унікальну пропозицію цінності, яка відрізняє її від традиційних готелів. Вплив креативності на диференціацію бізнесу підкреслює її значення як основного компонента підприємницького успіху.

Взаємозв'язок між креативністю та інноваційним підприємництвом невід'ємно переплетений, оскільки креативне мислення часто є рушійною силою розробки інноваційних бізнес-моделей. Підприємці-новатори використовують креативність для виявлення можливостей, які інші можуть не помітити, що призводить до створення новаторських продуктів і послуг. Наприклад, підприємства Ілона Маска, такі як Tesla та SpaceX, демонструють, як креативне бачення може змінити визначення цілих галузей — автомобільної та авіакосмічної — віддаючи пріоритет стійкості та технологічному прогресу. Крім того, неможливо переоцінити важливість виховання творчої культури в організаціях; Компанії, які заохочують експерименти та сприймають невдачі як можливість навчання, як правило, демонструють вищий рівень інновацій. Добре відома політика Google, яка дозволяє працівникам присвячувати частину робочого тижня особистим проектам, призвела до створення успішних продуктів, таких як Gmail і Google Maps. Це демонструє, що культура, яка сприяє творчості, не лише стимулює індивідуальні підприємницькі зусилля, але й каталізує організаційні інновації, роблячи їх критично важливим компонентом сталого зростання бізнесу.

Незважаючи на очевидні переваги креативності в підприємстві, численні проблеми перешкоджають її розвитку в підприємницьких підприємствах. Традиційне бізнес-середовище часто накладає жорсткі структури та процеси, які пригнічують творче мислення, віддаючи перевагу ефективності над інноваціями. Крім того, поширений вплив уникнення ризику може значно перешкодити творчому процесу; підприємці можуть вагатися щодо реалізації нестандартних ідей через страх невдачі чи фінансових втрат. Щоб подолати ці перешкоди, підприємці можуть прийняти стратегії, які сприяють створенню середовища, сприятливого для творчості та інновацій. Заохочення відкритого діалогу та співпраці між членами команди може сприяти обміну різноманітними точками зору та ідеями. Крім того, проведення регулярних мозкових штурмів і надання ресурсів для професійного розвитку можуть надихнути працівників на творчість. Такі компанії, як 3M, є прикладом

цього підходу, дозволяючи працівникам витрачати 15% свого робочого часу на проекти за власним вибором, що призводить до інновацій, таких як Post-it Notes. Активно вирішуючи проблеми, пов'язані із заохоченням творчості, підприємці можуть створити міцну основу для інновацій, які зрештою приведуть їхні підприємства до успіху.

Зв'язок між творчістю та інноваційним підприємництвом є динамічним і суттєвим взаємозв'язком, який формує ландшафт сучасного бізнесу. Творчість є життєво важливим інструментом для вирішення проблем, генерації ідей і диференціації бізнесу, що дозволяє підприємцям орієнтуватися в складнощах сучасного ринку. Взаємодія між креативністю та інноваціями очевидна в успіхах видатних підприємців, які ефективно використовують креативне мислення, щоб руйнувати галузі та створювати цінності. Проте сприяння креативності в підприємницьких починаннях не позбавлене труднощів, оскільки традиційне середовище та уникнення ризику можуть придушити цей важливий елемент. Розуміючи ці проблеми та вирішуючи їх, підприємці можуть розвивати культуру творчості, яка не тільки покращує їхні індивідуальні підприємства, але й сприяє ширшому економічному розвитку. Зрештою, сприйняття креативності є не просто перевагою — це вкрай необхідно для тих, хто прагне стати лідером у підприємницькому середовищі, що постійно розвивається.

Основні аспекти взаємозв'язку креативності та інновацій наведено на рис 1.3:

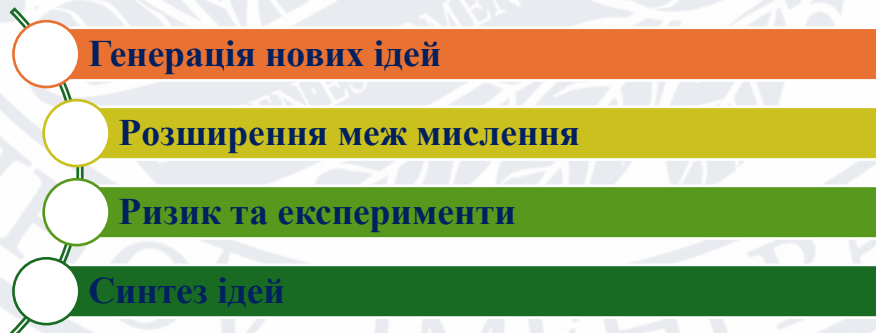

Рисунок 1.3 – Основні аспекти взаємозв'язку креативності та інновацій

1. Генерація нових ідей

Тобто, креативність є джерелом натхнення для інновацій. Вона дозволяє побачити можливості там, де інші бачать лише проблеми. Наприклад, ідея гібридного автомобіля Toyota Prius виникла завдяки бажанню знайти спосіб зменшити залежність від викопного палива.

2. Розширення меж мислення

Креативність допомагає виходити за рамки усталених шаблонів. Це особливо важливо у сфері технологій, де нові підходи можуть кардинально змінити ринок (наприклад, впровадження штучного інтелекту чи технологій блокчейн).

3. Ризик та експерименти

Інновації часто пов'язані з невизначеністю та ризиком. Креативність стимулює експерименти, дозволяючи перевіряти різні ідеї, навіть якщо вони здаються ризикованими. Прикладом може бути створення електронного книговидавництва Amazon Kindle, яке змогло змінити спосіб споживання літератури.

4. Синтез ідей

Креативність допомагає об'єднувати ідеї з різних галузей, створюючи щось абсолютно нове. Наприклад, поєднання біології та робототехніки привело до розвитку біонічних протезів.

Етап генерації ідей є основоположним для інноваційного процесу, головним чином характеризується дослідженням дивергентного мислення та методів мозкового штурму. Дивергентне мислення заохочує людей досліджувати різноманітні рішення проблеми, сприяючи створенню середовища, багатого інноваційними ідеями. Такі компанії, як Google, є прикладом цього підходу своєю практикою «20% часу», коли співробітників заохочують присвячувати частину робочого тижня творчим проектам за власним вибором. Ця практика призвела до появи таких революційних програм, як Gmail і Google News, демонструючи, як творче середовище може каталізувати генерацію інноваційних ідей. Крім того, методи мозкового штурму, такі як картування розуму та SCAMPER (замінити, об'єднати,

адаптувати, змінити, використати для іншого використання, усунути та повернути назад), служать ефективними інструментами, які стимулюють творче мислення команд. Важливість сприятливої атмосфери неможливо недооцінити; Важливо, щоб організації культивували культуру, яка сприймає ризик і цінує нестандартні ідеї, про що свідчать такі компанії, як 3М (Minnesota Mining and Manufacturing Company), яка, як відомо, дозволяє працівникам витрачати 15% свого часу на проекти, які їх цікавлять. Таким чином, творчість виступає рушійною силою на початкових етапах інноваційного процесу, закладаючи основу для подальшого розвитку.

Після того, як ідеї сформовані, фокус переходить на етап розробки, де творчість відіграє вирішальну роль у вдосконаленні та покращенні цих концепцій. Креативні методи вирішення проблем, такі як дизайн-мислення, дають змогу командам орієнтуватися в викликах і ефективно повторювати ідеї. Прототипування та ітераційне проектування є центральними для цього процесу, що дозволяє швидко тестувати та отримати зворотній зв'язок, що є важливим для творчої еволюції. Наприклад, технологічна компанія IDEO використовує людиноорієнтований підхід до проектування, який наголошує на співчутті та відгуках користувачів на етапі створення прототипу. Цей ітеративний цикл створення та оцінювання не тільки сприяє творчості, але й гарантує, що кінцевий продукт резонує з користувачами. Крім того, встановлення творчих петель зворотного зв'язку є життєво важливим; організації, які активно шукають внесок від різноманітних зацікавлених сторін, можуть використовувати колективну думку для вдосконалення своїх продуктів. Яскравим прикладом є розробка Apple iPhone, де постійний внесок дизайнерів, інженерів і споживачів призвів до створення революційного продукту, який змінив телекомунікаційну галузь. Таким чином, творчість — це не просто попередня вправа, а постійна необхідність, яка збагачує стадію розвитку інновацій.

Етап впровадження є кульмінацією творчості в інноваційному процесі, де ідеї перетворюються на реальність. Креативне лідерство відіграє важливу

роль у формуванні динаміки команди та забезпеченні ефективного виконання проектів. Лідери, які підтримують культуру творчості, надихають свої команди сприймати зміни та долати перешкоди за допомогою інноваційних рішень. Наприклад, лідерство Сатя Наделли в Microsoft відзначається переходом до культури більшої співпраці та відкритості, яка заохочує співробітників експериментувати та вчитися на невдачах. Крім того, подолання опору змінам є загальною проблемою під час впровадження, і креативні комунікаційні стратегії можуть допомогти пом'якшити цю проблему. Обрамлюючи нові ідеї у зрозумілі наративи та демонструючи їхні потенційні переваги, лідери можуть залучати скептично налаштованих членів команди та сприяти плавнішим переходам. Аналіз успішних інновацій, таких як впровадження Tesla електромобілів, додатково ілюструє, як креативність під час реалізації може сприяти прийняттю та захопленню навколо нових концепцій. Поєднуючи далекоглядне лідерство з ефективним спілкуванням, організації можуть використовувати креативність для просування своїх ініціатив вперед, досягаючи успіху в конкурентному середовищі інновацій.

Таким чином, креативність є важливим елементом, який вплетений у весь інноваційний процес, впливаючи на кожен етап від створення ідеї до реалізації. Розвиваючи культуру дивергентного мислення, використовуючи креативні методи вирішення проблем і впроваджуючи інноваційні стратегії лідерства, організації можуть покращити свою здатність генерувати, розвивати та впроваджувати новаторські ідеї. Тематичні дослідження таких компаній, як Google, IDEO та Tesla, надають переконливі докази того, як креативність може призвести до успішних інновацій, які не лише відповідають вимогам ринку, але й змінюють цілі галузі. Оскільки бізнес продовжує розвиватися, здатність використовувати та розвивати креативність залишатиметься критично важливим чинником успіху у світі інновацій, що постійно змінюється.

Інноваційний процес — це складний цикл, який охоплює створення, розвиток, впровадження та комерціалізацію нових ідей, продуктів або послуг.

Креативність відіграє ключову роль на кожному з етапів, забезпечуючи генерацію та реалізацію ідей (рис. 1.4)

Таким чином, креативність пронизує кожен етап інноваційного процесу, забезпечуючи його успіх і адаптивність. Вона не тільки сприяє створенню нових ідей, але й допомагає їх вдосконалювати, тестувати, впроваджувати та вдало виводити на ринок. В умовах сучасної економіки креативність є головним активом, що дозволяє інноваціям процвітати.

Креативність є фундаментальним каталізатором підприємницького успіху та інновацій, стимулюючи здатність генерувати нові ідеї та підходи. Синергія між креативністю та інноваціями особливо виражена в малих і середніх підприємствах (МСП), де інновації тісно пов'язані із загальним успіхом і зростанням [29]. Підприємці з високим рівнем креативності часто краще підготовлені для впровадження нових технологій і концепцій, що робить їх більш конкурентоспроможними на відповідних ринках [30]. Однак на взаємозв'язок між креативністю та інноваціями впливають різні чинники, включаючи особисті якості, такі як цінності та ставлення підприємця [29]. Наприклад, ті, хто надає пріоритет прибутку та зростанню, як правило, демонструють вищий рівень інноваційної поведінки, демонструючи, як креативність безпосередньо впливає на результати підприємницької діяльності [30]. Крім того, організаційний і культурний контекст, в якому працює підприємець, відіграє вирішальну роль у сприянні творчості та наступних інноваціях [31]. Наприклад, помірні рівні уникнення невизначеності можуть посилити кореляцію між креативністю та інноваціями, припускаючи, що середовище підприємця значною мірою формує його інноваційний потенціал [31]. Крім того, сприятлива підприємницька культура, яка характеризується відкритістю до змін і настроєм на зростання, заохочує перетворення творчих ідей на дієві інновації, ще більше зміцнюючи зв'язок між творчістю та підприємницьким успіхом [30][32]. .

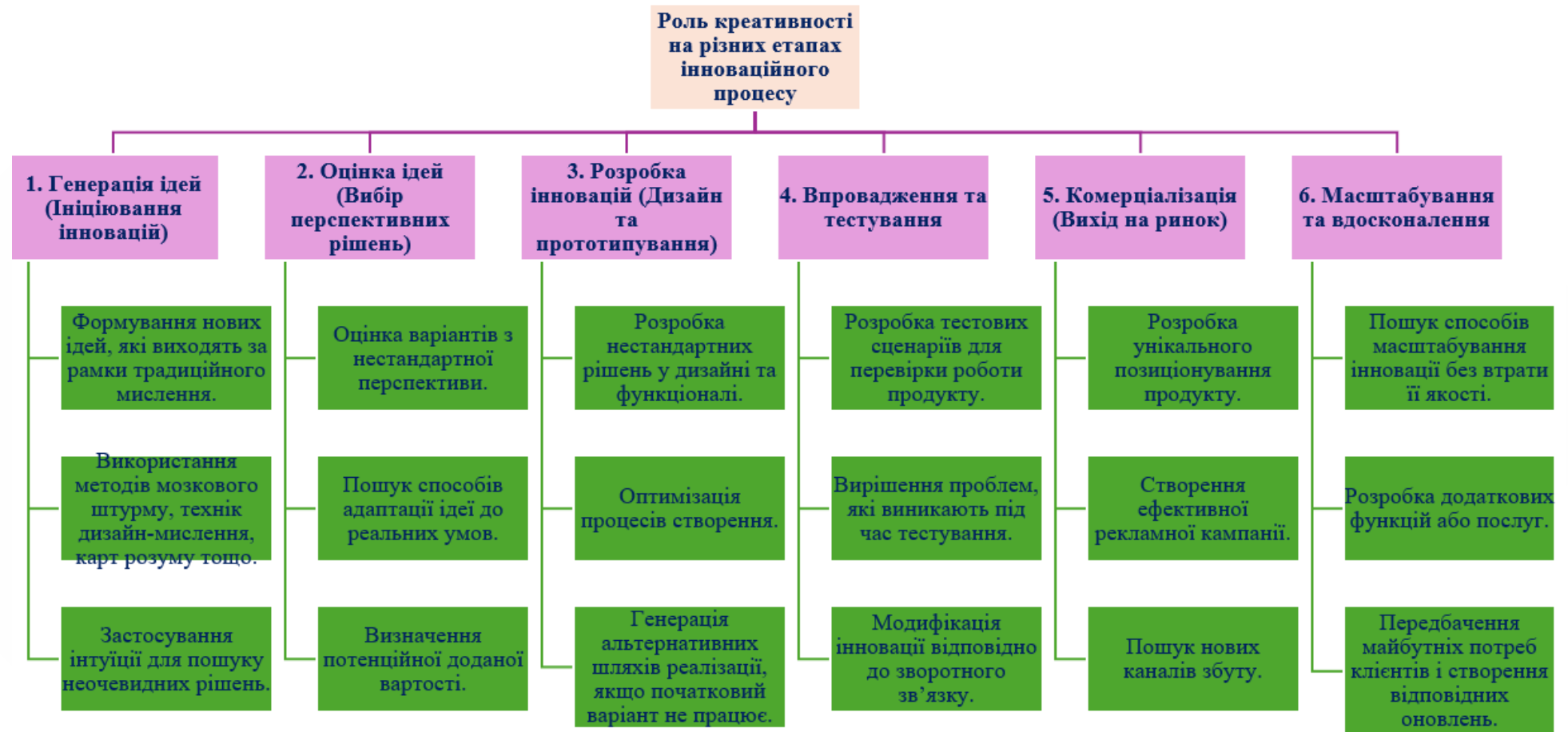

Рисунок 1.4 – Роль креативності на різних етапах інноваційного процесу

Таким чином, розуміння цієї динаміки має важливе значення для підприємців, які прагнуть використовувати креативність як інструмент для інновацій і сталого зростання бізнесу.

Щоб розвивати творче середовище, підприємці повинні активно брати участь у поведінці, яка сприяє інноваціям серед їхніх команд. Один з ефективних підходів полягає в тому, щоб лідери приймали підприємницьку лідерську поведінку, яка не лише покращує творчі навички працівників, але й стимулює культуру експериментування та прийняття ризику. Дослідження показали, що підприємницьке лідерство позитивно впливає на креативність працівників, що є важливим для організаційного зростання та адаптивності. Вирішальним компонентом цього процесу є посилення психологічних можливостей серед працівників, оскільки це розширення прав і можливостей сприяє розвитку відчуття власності і мотивація, що дозволяє людям вільно виражати свою творчість. Крім того, найважливішим є створення відчуття психологічної безпеки; він заохочує співробітників висловлювати свої ідеї, не боячись критики, тим самим посередництвом у зв'язку між підприємницьким лідерством і креативністю співробітників. Розставляючи пріоритети цим психологічним факторам, лідери підприємців можуть ефективно використовувати колективну творчість у своїх організаціях. Крім того, розуміння, отримане в результаті досліджень цього питання Тема надає цінні теоретичні та управлінські наслідки, керуючи підприємцями практичні способи створення більш інноваційного робочого місця. Як наслідок, добре структурований підхід до сприяння цим елементам може призвести до створення живого середовища, де процвітає творчість, що зрештою сприяє успіху організації.

Схильність до ризику відіграє ключову роль на перетині творчості та підприємницької діяльності, особливо впливаючи на те, як люди беруть участь у своїй роботі та долають виклики. Визначена як проактивна поведінка прийняття особистих ризиків для підвищення ефективності роботи, прийняття ризику є важливим для сприяння інноваціям і пошуку підприємницьких

можливостей [33]. Однак гендерна динаміка ускладнює цей ландшафт, оскільки суспільні очікування часто змушують жінок демонструвати менш ризиковану поведінку у творчому контексті. Це явище підтверджується теорією відповідності ролей, яка припускає, що традиційні очікування жінок можуть змусити їх уникати ризиків, пов'язаних з підприємницькою діяльністю [33]. Як наслідок, жінки можуть відчувати зниження впевненості щодо своїх творчих здібностей, що може ще більше зменшити їхню готовність ризикувати та займатися підприємницькою діяльністю [33]. Це небажання не тільки перешкоджає їх участі, але й зміцнює стереотипи, які обмежують їхні можливості на творчих позиціях [33]. Навпаки, дослідження показують, що ризикована поведінка є пластичною та може бути посилена, коли жінки отримують адекватну підтримку для творчості в організаціях [33]. Культивуючи середовище, яке заохочує до ризику, організації можуть допомогти усунути ці бар'єри та розширити можливості жінок, таким чином покращуючи їхнє психологічне благополуччя та зміцнюючи їхню участь у підприємницькій діяльності [33]. Зрештою, сприяння створенню атмосфери, яка цінує креативність і підтримує ризик, може розкрити повний потенціал усіх працівників, що призведе до інноваційних рішень і успішних підприємницьких починань.

Вивчаючи складний зв'язок між креативністю та підприємницьким духом, це дослідження підкреслює ключову роль, яку сприятливе та толерантне до ризику середовище відіграє у сприянні інноваціям, особливо на малих та середніх підприємствах (МСП). Отримані результати свідчать про те, що організації, які віддають перевагу творчості та активно заохочують ризиковану поведінку серед співробітників, можуть розкрити величезний інноваційний потенціал, що призведе до підвищення успіху підприємництва. Це узгоджується з наявною літературою, в якій креативність розглядається не лише як рушійна сила інновацій, але й як фундаментальний компонент ефективної підприємницької практики. Проте дослідження визнає певні обмеження, такі як мінливість особистих якостей підприємців — цінностей і

ставлень, які можуть суттєво впливати на їхню схильність до ризику та, як наслідок, до інновацій. Майбутні дослідження можуть глибше досліджувати ці особисті аспекти, потенційно за допомогою якісних методів, які охоплюють нюанси досвіду підприємців у різних галузях. Крім того, хоча поточне дослідження підкреслює переваги культури, орієнтованої на зростання, воно також запрошує до критичного аналізу бар'єрів, які все ще можуть існувати, особливо для недостатньо представлених груп, таких як жінки-підприємці. Дослідження того, як ці бар'єри можна зняти за допомогою цілеспрямованої організаційної політики, було б цінним напрямком для майбутніх досліджень. Контекстуалізуючи ці висновки в ширшому підприємницькому середовищі, це обговорення не лише сприяє нашому розумінню взаємодії між творчістю та інноваціями, але й підкреслює необхідність для організацій розвивати інклюзивне середовище, яке підтримує різноманітні перспективи та ризиковану поведінку. Цей комплексний підхід буде необхідним для забезпечення сталого зростання та інновацій у сучасній динамічній бізнес-екосистемі.

У контексті сучасного бізнесу та економіки, виявлення та заохочення креативності стає критичним елементом для сприяння інновацій та конкурентоспроможності.

Фактори, що стимулюють креативність для інновацій

1. Відкрите мислення

Сприйняття нових ідей і готовність до змін є основою для розвитку інноваційного потенціалу.

2. Різноманітність досвіду та знань

Чим ширший досвід людини чи команди, тим більше у них шансів знайти несподівані рішення.

3. Сприятливе середовище

Організації, які створюють простір для свободи думки, співпраці та експериментів, значно ефективніше генерують інновації.

4. Мотивація та натхнення

Зовнішні й внутрішні стимули, такі як конкуренція чи бажання зробити щось вагоме, активізують креативність.

У сучасному світі інновації є важливим елементом конкурентоспроможності. Креативність допомагає підприємствам розробляти нові продукти, що відповідають потребам ринку, оптимізувати внутрішні процеси та підвищувати задоволеність клієнтів. Наприклад, Apple завдяки креативним підходам до дизайну та функціональності своїх пристроїв стала глобальним лідером у сфері споживчих технологій.

Висновки до розділу 1

Таким чином, узагальнюючи та підсумовуючи основні висловлені думки щодо креативності та інноваційного підприємництва, підкреслюючи їхню значущість та важливість для суспільства, бізнесу та технологій, можна зробити наступні висновки:

1. Креативність та інноваційне підприємництво є ключовими елементами для просування суспільства, розвитку бізнесу та технологій. Вони сприяють створенню цінності, розв'язанню складних проблем та адаптації до змін у навколишньому середовищі.
2. Сутність креативності та інноваційного підприємництва полягає у поєднанні креативного мислення, використанні технологій та стратегічного планування. Ці аспекти сприяють створенню нових ідей, продуктів та послуг, що змінюють ринкові реалії та стимулюють інновації.
3. Розвиток креативності та інноваційного підприємництва потребує внутрішніх факторів, таких як когнітивні та емоційні особливості, а також зовнішніх умов, включаючи середовище підтримки, доступ до ресурсів та технологічних інфраструктур.

Розділ також відзначає ключові аспекти, які сприяють розвитку цих процесів та підкреслюють необхідність подальшого дослідження в цій сфері.

РОЗДІЛ 2

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ КРЕАТИВНОСТІ В ІННОВАЦІЙНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ

2.1. Методологія дослідження ролі креативності в інноваційному підприємстві

Середа підприємництва постійно розвивається, а разом з ним і важливість творчості в стимулюванні інновацій та успіху. В епоху, яка визначається швидким технологічним прогресом і зміною споживчих уподобань, здатність креативно мислити стала найважливішою для підприємців, які прагнуть виділитися на конкурентних ринках. Креативність не тільки стимулює розробку унікальних продуктів і послуг, але й сприяє адаптації та покращує командну співпрацю. Проте тривають дебати щодо ролі креативності в підприємстві, дехто стверджує, що успіху можна досягти за допомогою традиційних бізнес-моделей, дотримання усталеної практики та аналітичних навичок.

Креативність — це двигун, який рухає інновації в підприємстві, слугуючи каталізатором для розробки унікальних продуктів і послуг, які виділяються на переповнених ринках. Творче мислення дозволяє підприємцям уявляти концепції, які інші можуть не помітити, дозволяючи їм створювати пропозиції, які резонують із споживачами на більш глибокому рівні.

Наприклад, такі компанії, як Apple і Tesla, досягли успіху завдяки своїй здатності впроваджувати творчі ідеї у дизайн своїх продуктів, що призвело до новаторських інновацій, таких як iPhone та електромобілі. Крім того, креативні підприємці часто володіють хистом виявляти прогалини на ринку, що дозволяє їм використовувати нові можливості ще до того, як конкуренти навіть визнають їх існування. Цей проактивний підхід до інновацій не тільки виділяє компанії, але й позиціонує їх як лідерів у відповідних галузях. У епоху, коли споживачів бомбардують вибором, креативність стає важливою для привернення уваги та підтримки лояльності до бренду. Без креативності

підприємці ризикують злитися з фоном насиченого ринку, де диференціація є ключем до виживання та успіху.

Окрім стимулювання інновацій, креативність сприяє адаптивності, вирішальній рисі для підприємців, які орієнтуються у постійно мінливому середовищі сучасних ринків. Творчі підприємці часто більш схильні змінювати свої бізнес-моделі відповідно до відгуків ринку, гарантуючи, що вони залишаються налаштованими на потреби та вподобання клієнтів. Ця здатність до адаптації особливо важлива в часи економічної невизначеності, оскільки підприємства, які можуть швидко змінити напрямок, з більшою ймовірністю витримують спади.

Наприклад, під час пандемії COVID-19 багато ресторанів креативно трансформували свої бізнес-моделі, включивши доставку та їжу на винос, що дозволило їм вижити, коли традиційне харчування було порушено. Крім того, креативне вирішення проблем дає підприємцям інноваційні стратегії для подолання труднощів, які можуть виникнути в їхній діяльності. Заохочуючи мислення, яке охоплює експерименти та дослідження, креативність дає підприємцям можливість розробляти унікальні рішення, які традиційні підходи можуть задушити.

Таким чином, креативність не тільки підвищує стійкість, але й дає можливість підприємствам процвітати в умовах труднощів, підкреслюючи її критичну роль в інноваційному підприємництві.

Творчість також відіграє важливу роль у покращенні командної співпраці та розвитку культури, яка надає пріоритет інноваціям. Коли культивується творче середовище, члени команди відчують можливість ділитися різноманітними ідеями та перспективами, що призводить до покращення динаміки команди та підвищення загальної продуктивності. Цей дух співпраці можна побачити в таких успішних компаніях, як Google, де відкриті мозкові штурми та зосередженість на творчості призвели до проривних інновацій, таких як Google Maps і Gmail. Культура, яка надає пріоритет творчості, приваблює найкращі таланти, які процвітають у середовищі, яке заохочує

інноваційне мислення, що призводить до того, що робоча сила є не лише кваліфікованою, але й мотивованою розширювати межі. Крім того, спільні зусилля, що керуються креативністю, можуть призвести до рішень, які окремі внески можуть пропустити, дозволяючи командам використовувати колективний інтелект для більших інновацій. Розвиваючи культуру творчості, підприємці можуть використовувати весь потенціал своїх команд, що зрештою призводить до продуктів, послуг і стратегій, які виділяють їх на ринку.

Незважаючи на аргументи на користь креативності, важливо визнати, що не всі підприємницькі успіхи зумовлені нею. Багато підприємств досягають успіху, дотримуючись перевірених моделей, а не покладаючись виключно на творчі ідеї. Наприклад, франшизи та відомі компанії часто процвітають, копіюючи успішні формули, які надають перевагу операційній ефективності та виконанню, а не інноваціям. У таких випадках зосередження на надійності та узгодженості може дати кращі результати, ніж лише творчість, особливо в галузях, де споживачі цінують стабільність, а не новизну. Крім того, наголос на ефективності може призвести до оптимізованих процесів, які максимізують продуктивність і прибутковість без потреби в новаторській творчості. У таких секторах, як виробництво чи логістика, дотримання встановлених практик і контроль якості можуть бути важливішими для успіху, ніж інноваційні ідеї. Ця перспектива підкреслює, що хоча креативність може посилити підприємливість, вона не є єдиним визначальним фактором успіху; традиційні підходи залишаються дійсними та ефективними в різних контекстах.

Іншим серйозним занепокоєнням щодо креативності в підприємстві є можливість виникнення непрактичних ідей у висококреативних людей. Хоча креативність може призвести до інноваційних концепцій, вона також може призвести до ідей, які не є здійсненними або непридатними для продажу. Підприємці, які надмірно захоплюються своїми творчими баченнями, можуть нехтувати практичними основами бізнесу, такими як дослідження ринку, аналіз витрат і потреб клієнтів. Як наслідок, вони ризикують застосувати концепції, які, хоча й є фантазійними, не мають життєздатного шляху до

прибутковості чи залучення клієнтів. Крім того, надмірна креативність без структурованого підходу може призвести до плутанини та відсутності напрямку в бізнесі. Підприємці можуть виявитися переповненими безліччю ідей, намагаючись визначити пріоритети або ефективно реалізувати їх. Це хаотичне середовище може пригнічувати продуктивність і перешкоджати прогресу, зрештою підриваючи потенційні переваги творчості. Таким чином, незважаючи на те, що творчість має свої переваги, вона повинна бути збалансована практичними міркуваннями та структурованим плануванням, щоб забезпечити успішне підприємництво.

Роль креативності в підприємництві може суттєво відрізнятись в різних галузях, що свідчить про те, що її важливість неоднакова. У таких секторах, як фінанси, виробництво чи охорона здоров'я, аналітичні здібності та дотримання правил часто мають перевагу над творчим мисленням. У цих сферах, де відповідність стандартам і управління ризиками є критично важливими, креативність може розглядатися як другорядна щодо забезпечення надійності та стабільності. Наприклад, фінансові установи надають пріоритет аналізу даних і стратегічному плануванню для мінімізації ризиків, тоді як виробничі компанії зосереджуються на ефективності та контролі якості для підтримки конкурентоспроможності. Крім того, ефективність креативності у підприємстві може залежати від цільового ринку та споживчих уподобань. У галузях, де споживачі віддають перевагу функціональності та надійності, а не новизні, творчі інновації можуть не мати такого сильного резонансу. Таким чином, незважаючи на те, що креативність беззаперечно цінна в багатьох підприємницьких контекстах, її значення може бути зменшено в інших, що вказує на те, що універсальний підхід до підприємництва може бути неефективним.

Підсумовуючи, креативність відіграє життєво важливу роль в інноваційному підприємстві, сприяючи розробці унікальних продуктів і послуг, сприяючи адаптації до мінливих ринків і покращуючи командну співпрацю та культуру. Аргументи на користь креативності підкреслюють її

важливість у тому, що підприємці дають змогу вирізнятися, змінюватись у відповідь на відгуки ринку та розвивати середовище співпраці, яке сприяє інноваціям. Однак важливо визнати контраргументи, які свідчать про те, що не всі підприємницькі успіхи зумовлені креативністю. Традиційні бізнес-моделі, потенціал для непрактичних ідей і різна важливість креативності в різних галузях показують, що хоча креативність є потужним активом, вона не є єдиним визначальним фактором успіху підприємництва. Зрештою, збалансований підхід, який визнає цінність креативності разом із практичними міркуваннями та галузевими вимогами, може запропонувати найефективніший шлях для підприємців, які прагнуть процвітати в умовах, що постійно змінюються.

Методологія емпіричного дослідження ролі креативності в інноваційному підприємстві повинна бути систематичною, обґрунтованою та охоплювати як кількісні, так і якісні підходи. На рис. 2. 1 наведено алгоритм за яким можна провести таке дослідження .

Метою дослідження виступає вивчення того, як креативність впливає на процеси інноваційного підприємства, і визначити чинники, що сприяють розвитку креативності у цьому контексті.

На нашу думку в процесі дослідження необхідно відповісти на питання:

- яка роль креативності у створенні та впровадженні інновацій?
- як підприємці розвивають і застосовують креативність у своїй діяльності?
- які чинники (внутрішні та зовнішні) сприяють розвитку креативності у підприємців?

При розробці гіпотез необхідно враховувати такі аспекти як вплив наявності креативної командної на ймовірність розробки інноваційних продуктів, освітній рівень підприємців та доступ доресурсів.

Рисунок 2.1 – Алгоритм проведення емпіричного дослідження ролі креативності в інноваційному підприємстві

При виборі методів дослідження слід використовувати як кількісні (опитування, аналіз даних, тощо) так і якісні (глибинні інтерв'ю (In-depth Interviews), кейс-стаді, контент-аналіз) методи.

Вибір вибірки, збір даних та аналіз – ключові етапи дослідження, які включають розмір і критерії вибірки, методи збору інформації та аналіз даних як кількісний, так і якісний.

Якщо всі попередні стадії проведення емпіричного дослідження ролі креативності в інноваційному підприємстві виявилися позитивними, то ми отримуємо готовий результат який відповідає зазначеній меті дослідження і можна зробити висновки щодо ключових факторів, що впливають на роль креативності. Якщо «ні», то починаємо спочатку, коригуємо цілі і методи дослідження.

Така методологія дозволяє систематично дослідити роль креативності в інноваційному підприємстві, використовуючи комбінацію кількісних і якісних підходів для отримання комплексних висновків.

2.2. Аналіз досліджень ролі креативності в інноваційному підприємстві

Взаємодія між креативністю та підприємництвом привернула значну увагу в останні роки, особливо в міру того, як бізнес-ландшафт розвивається та вимагає інноваційних рішень складних завдань. Креативність, яку часто визначають як здатність генерувати нові та корисні ідеї, є основоположним компонентом підприємницького успіху, відрізняючи підприємців-новаторів від їхніх традиційних колег. У той час як традиційне підприємництво, як правило, зосереджується на усталених практиках і поступових удосконаленнях, інноваційне підприємництво процвітає завдяки розвитку креативності, що дозволяє підприємцям виявляти унікальні ринкові можливості та розробляти новаторські продукти чи послуги. Це розрізнення є критично важливим, оскільки воно підкреслює, як креативність не тільки підживлює процес ідей, але й впливає на прийняття стратегічних рішень і виконання операцій у підприємницьких починаннях. Психологічні фактори, такі як мотивація, особистісні риси та когнітивна гнучкість, відіграють ключову роль у формуванні творчого потенціалу підприємця, впливаючи на те, як він

використовує креативність у практичних бізнес-застосуваннях. Досліджуючи визначення та компоненти креативності в підприємницькому контексті, це дослідження має на меті з'ясувати механізми, за допомогою яких креативність сприяє інноваційному підприємництву, тим самим збагачуючи наше розуміння підприємництва як динамічного та творчого процесу. Зрештою, цей аналіз дасть цінну інформацію про фактори, які сприяють підприємницькій креативності, підкреслюючи її значення для стимулювання інновацій та зростання на сучасному конкурентному ринку.

Креативність у сучасному інноваційному підприємстві є однією з ключових складових успіху бізнесу. Вона виступає рушійною силою для створення унікальних рішень, які відповідають викликам сучасного світу, задовольняють потреби споживачів та створюють конкурентні переваги. Вивчивши досвід таких закордонних вчених як: [35],[36]. [37]. пропонуємо Концепцію креативності в інноваційному підприємстві

На нашу думку, концепція креативності в інноваційному підприємстві об'єднує три основні компоненти: генерацію ідей, інтеграцію інноваційних технологій та управління процесом створення цінності.

На рис. 2.2 наведено основні складові концепції креативності інноваційного підприємства

Концепція креативності в інноваційному підприємстві створює основу для сталого розвитку бізнесу, забезпечуючи постійний потік нових ідей, їх трансформацію в комерційно успішні продукти та адаптацію до глобальних викликів.

Креативність не тільки сприяє їх здатності вирішувати проблеми, але також впливає на їхні стратегічні рішення та загальний успіх у їхніх підприємствах. Результати також свідчать про те, що креативність є не просто активом, а відмінним фактором, який відокремлює соціальних підприємців від їхніх традиційних колег [35]. Контекстуалізуючи ці результати в існуючій літературі, стає зрозуміло, що охоплення креативності в соціальному

підприємництві має важливе значення для розробки унікальних стратегій, які ефективно вирішують складні соціальні проблеми [35].

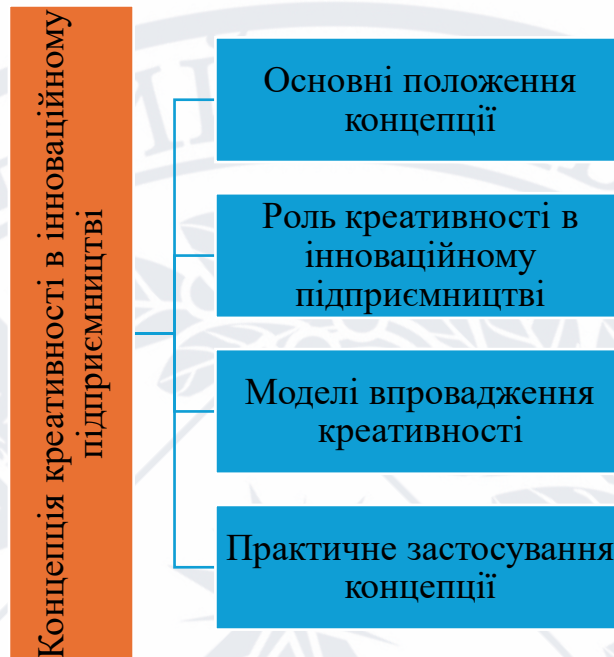

Рисунок 2.2 – Складові концепції креативності інноваційного підприємництва

Таким чином, інтеграція креативності в підприємницьку освіту може розширити можливості майбутніх підприємців, сприяючи формуванню мислення, яке надає пріоритет інноваціям і адаптивності в їхніх бізнес-заходах.

Виходячи з розмежування соціальних і традиційних підприємців, стає очевидним, що різноманітні психологічні фактори суттєво впливають на креативність підприємця та її ефективне застосування в бізнесі. Одним із таких факторів є когнітивний стиль обробки, який охоплює те, як підприємці генерують і реалізують інноваційні ідеї. Дослідження показують, що успішні підприємці часто володіють унікальною здатністю втілювати свої бачення у прибуткові підприємства, що підкреслює важливість орієнтованої на дії поведінки в підприємстві [36]. .

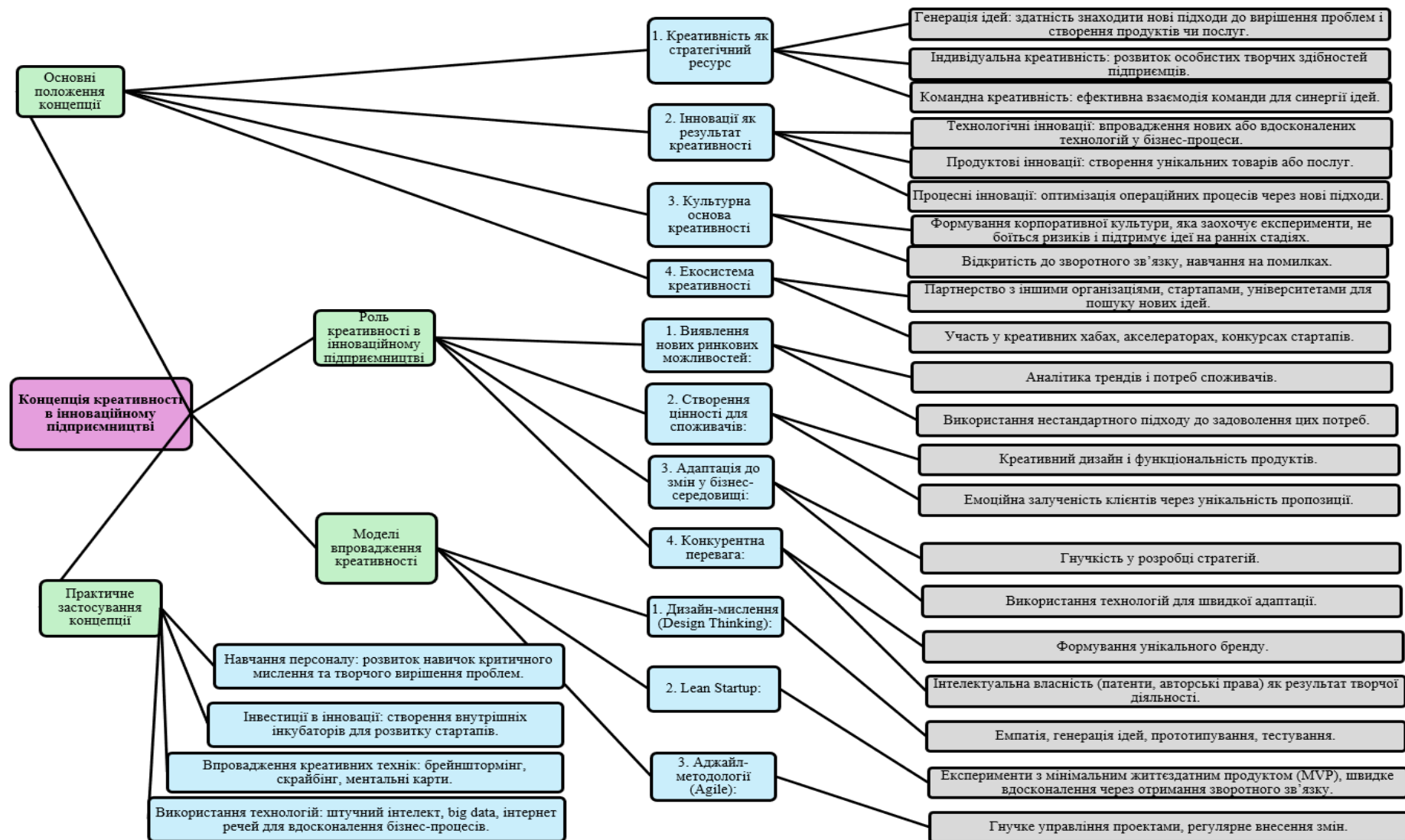

Рисунок 2.3 – Складові концепція креативності в інноваційному підприємстві

Крім того, креативність є не лише вродженою рисою, але й може бути вирощена через певні когнітивні та соціальні впливи, які відрізняють підприємців від інших бізнес-професіоналів.

Наприклад, поєднання схильності до ризику та чіткого розуміння інновацій дозволяє підприємцям ефективно використовувати своє творче мислення, таким чином сприяючи створенню нових можливостей для бізнесу [37][38]. Крім того, середовище, в якому працює підприємець, може посилювати або перешкоджати його творчим можливостям. Підтримуюча мережа сприяє співпраці та обміну ідеями, що може призвести до підвищення рівня креативності та інновацій у фірмі [39]. Крім того, особистісні риси, такі як відкритість до досвіду та стійкість, корелюють із підприємницьким успіхом, оскільки ці риси можуть підвищити здатність генерувати та впроваджувати творчі рішення перед обличчям викликів [40]. Таким чином, розуміння взаємодії цих психологічних факторів не тільки висвітлює суть креативності в підприємництві, але й дає цінну інформацію про те, як підприємці можуть використовувати свій творчий потенціал для стимулювання бізнес-інновацій та успіху.

Вивчаючи взаємодію між креативністю та інноваційним підприємництвом, це дослідження підкреслює багатогранний характер креативності як критично важливої компетенції, яка виходить за рамки простого генерування ідей. Отримані результати показують, що креативність необхідна не лише для розпізнавання та використання комерційних можливостей, але й для розробки інноваційних бізнес-моделей, які можуть адаптуватися до динамічного характеру вимог ринку. Це свідчить про значний відхід від традиційних підприємницьких практик, які часто спираються на усталені бізнес-структури та можуть пригнічувати творчий потенціал. Роль підтримуючої мережі виявляється надзвичайно важливою, що свідчить про те, що співпраця та обмін ідеями можуть значно підвищити творчий результат у фірмах. Крім того, важливість мотивації завдання для сприяння креативності, особливо в рамках навчання підприємництву, показує, що мотивовані особи

більш схильні глибше залучатися до творчих процесів. Це свідчить про те, що освітні рамки мають надавати пріоритет культивуванню внутрішньої мотивації, щоб краще озброїти майбутніх підприємців навичками, необхідними для творчого вирішення проблем. Дослідження також звертає увагу на психологічні аспекти підприємництва, зазначаючи, що такі риси особистості, як відкритість до досвіду та стійкість, можуть суттєво вплинути на успіх підприємництва, підвищуючи здатність людини долати виклики за допомогою інноваційних рішень. Проте, хоча це дослідження проливає світло на критичні фактори, що впливають на креативність у підприємстві, воно визнає певні обмеження, такі як потенційні упередження в вимірюваннях креативності та мотивації за власними оцінками, що може вплинути на можливість узагальнення результатів. Майбутні дослідження можуть вивчити позовжні дослідження, щоб краще зрозуміти, як ці риси та фактори взаємодіють з часом, а також роль різноманітних культурних контекстів у формуванні підприємницької креативності. Загалом ця дискусія підкреслює нагальну потребу в зміні парадигми в підприємницькій освіті та практиці, наголошуючи на креативності як головному двигуні інновацій і конкурентних переваг у сучасному бізнес-ландшафті, що швидко розвивається.

2.3. Інноваційні підходи в соціальних стартапах: нові тренди підприємництва

У сучасному світі соціальне підприємництво стає важливим інструментом для вирішення соціальних проблем та досягнення сталого розвитку. Соціальні стартапи, що поєднують підприємницький підхід з вирішенням соціальних завдань, знаходяться на передовій інноваційного розвитку. Вони не тільки створюють нові можливості для бізнесу, але й сприяють покращенню життя громадян, вирішенню екологічних проблем та забезпеченню соціальної справедливості.

З розвитком технологій та зростанням інтересу до соціального підприємництва, з'являються нові підходи та тренди, які змінюють спосіб

функціонування соціальних стартапів. Інновації стають ключовим фактором успіху, допомагаючи підприємцям знаходити унікальні рішення для складних соціальних проблем. Впровадження сучасних технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, Інтернет речей (IoT), дозволяє стартапам досягати значних результатів та впливати на глобальні зміни.

В останні роки концепція соціального бізнесу стала дуже важливою для вирішення нагальних суспільних проблем за допомогою інноваційних та стійких рішень. Важливість інноваційних соціальних бізнес-проектів полягає не лише в їхній здатності генерувати прибуток, але й у їх відданості створенню позитивних соціальних змін. Ці проекти унікально визначають і спрямовані на конкретні суспільні проблеми, такі як бідність, нерівність в освіті та погіршення навколишнього середовища, використовуючи різні методології, адаптовані до контексту проблем, які вони прагнуть вирішити.

Інноваційні соціальні бізнес-проекти чудово справляються з визначенням і вирішенням конкретних суспільних проблем, визначаючи пріоритетність нагальних питань, які були пропущені традиційними інститутами, такими як державні та ринкові системи. Соціальні підприємці часто заглиблюються в ті сфери, де існуючі рішення виявилися неадекватними, зосереджуючись на суспільних проблемах, які ні уряд, ні приватний сектор не вирішували ефективно. Ці ініціативи особливо спрямовані на створення соціальних цінностей, які приносять користь маргіналізованим верствам населення, спрямовані на піднесення найменш захищених і найменш процвітаючих членів суспільства. На відміну від звичайних підприємств, які надають пріоритет прибутку, соціальні підприємства розроблені з основною метою сприяння суспільним змінам, що вимагає перевизначення успіху за межі фінансових показників. Прозорі практики цих проектів не тільки вирішують нагальні суспільні потреби, але й служать натхненням для молодих поколінь, заохочуючи їх до активної участі в соціальних викликах.

Використовуючи ефективні бізнес-моделі, інноваційні соціальні бізнес-проекти забезпечують сталий розвиток, задовольняючи специфічні суспільні

потреби. Крім того, соціологічні дослідження відіграють вирішальну роль у їхній стратегії, дозволяючи їм аналізувати дані та визначати кількість осіб, які потребують допомоги, таким чином уточнюючи свою увагу на найбільш нагальних проблемах. По суті, поєднання сильного лідерства, чіткого бізнес-плану, що відстежує сформовану соціальну цінність, і глибокого розуміння суспільної динаміки дозволяє цим ініціативам створювати значний вплив і стимулювати значні зміни в громадах.

Методології, які використовуються в інноваційних проектах соціального бізнесу, різноманітні та стратегічно адаптовані для створення стійких рішень. Одним із важливих підходів є використання висновків за аналогією, які служать логічним методом для прогнозування властивостей і зв'язків у рамках явищ дизайну, тим самим покращуючи розуміння потенційних результатів у виконанні проекту. Крім того, сеанси мозкового штурму сприяють динамічній генерації ідей через спільний діалог, дозволяючи досліджувати різні проекти та порівнювати їхню ефективність. Цей аспект співпраці є життєво важливим, оскільки надійність аналогічних висновків покращується з глибшим розумінням спільних характеристик та їх значення, сприяючи кращому прийняттю рішень у процесі проектування. Методи ролівої гри також відіграють вирішальну роль, надаючи розуміння практичних наслідків проектів і того, як вони будуть реалізовані в контексті громади. Враховуючи непередбачуваний характер соціальних проектів, методології часто включають стратегію випадкового пошуку, що забезпечує гнучкість, коли чітка дорожня карта недоступна. Крім того, вибір оптимальних рішень підтримується ретельними оцінками, які визначають пріоритет найкращих альтернатив, гарантуючи, що кожен крок, зроблений у проекті, узгоджується з кінцевими цілями. Взаємопов'язаний характер дій означає, що кожна фаза базується на попередніх результатах, але залишається незалежною від майбутніх завдань, що дозволяє адаптуватись у міру розвитку проекту. Завдяки інтеграції цих методологій соціальні проекти можуть ефективно орієнтуватися в складнощах

і визначати пріоритети завдань, що зрештою призводить до ефективних і стійких рішень, які відповідають нагальним потребам суспільства.

Для ефективного вимірювання впливу та ефективності на громаду проекти соціального бізнесу використовують структурований підхід, який включає моніторинг, оцінку та дослідження. Ця методологія починається з визначення загальної стратегії вимірювання, яка окреслює конкретні методи вимірювання та ідентифікує зацікавлені сторони, залучені до процесу. Завдяки систематичному моніторингу проекти можуть постійно оцінювати свій прогрес, щоб забезпечити узгодженість із запланованими цілями, таким чином зберігаючи відповідальність за свої ініціативи. Оцінка відіграє вирішальну роль, надаючи глибокі, об'єктивні оцінки різних вимірів, таких як релевантність, ефективність, дієвість, вплив і стійкість у часі. Крім того, соціальні підприємства вимірюють свій успіх не лише через безпосередні результати, такі як участь у громадських програмах, а й через аналіз як короткострокових, так і довгострокових впливів своєї діяльності. Примітним аспектом цих проектів є їхня прихильність інклюзивному розвитку громади, прикладом чого є організація можливостей працевлаштування для осіб з обмеженими фізичними здібностями, що відображає відданість справі подолання соціальної нерівності. Крім того, ефективність соціальних бізнес-проектів часто оцінюється їхнім потрійним результатом — економічним, екологічним і соціальним — підкреслюючи їхній багатогранний вплив на громаду. Визначаючи масштаби проблем, які вони вирішують, і визначаючи, кого вони стосуються, ці проекти можуть адаптувати свої підходи, щоб максимізувати свій соціальний внесок, створюючи суттєві зміни та покращуючи добробут громади. Зрештою, інтеграція цих різноманітних методів вимірювання дозволяє проектам соціального бізнесу охопити повний спектр їх впливу, демонструючи їхню ефективність у сприянні сталому соціальному розвитку.

У сучасних умовах, коли багато людей були змушені покинути свої домівки через бойові дії та переселитися в інші міста, де у них немає родичів і

друзів, виникає гостра потреба у створенні місць для зустрічей та знайомств. Вимушені переселенці часто змушені проводити свій час вдома, що може призводити до ізоляції та психологічного стресу. Для них важливо мати можливість соціалізуватися, знайомитися з новими людьми та брати участь у заходах, які допоможуть відволіктися від сьогодення та знайти підтримку в новому середовищі.

Створення таких місць може включати в себе інноваційні соціальні хаби з організацію культурних заходів, майстер-класів, спортивних активностей та інших подій, які сприятимуть інтеграції переселенців у нові громади. Це не тільки допоможе їм знайти нових друзів та підтримку, але й сприятиме їхньому психологічному благополуччю та адаптації до нових умов життя.

Тому основною метою роботи є розробка інноваційного соціального хабу "New Horizons". Опис бізнес проекту "New Horizons" наведено в таблиці 2.1

Таблиця 2.1 – Опис бізнес проекту "New Horizons"

1	Опис концепції	"New Horizons" – це соціальний хаб, який створюється для об'єднання людей різних вікових груп та їхніх домашніх улюбленців. Тут кожен знайде собі заняття до душі: від онуків до дідусів та бабусь, а також їхні чотирилапі друзі. Основною концепцією є створення простору який стане місцем для спілкування, розвитку, дозвілля та підтримки соціальної інтеграції людей вимушених переселенців зрілого віку, їх онуків та домашніх улюбленців. Простір буде орієнтований на створення дружньої атмосфери, проведення культурних і освітніх заходів, майстер-класів, лекцій, занять з фізичної активності та спільного дозвілля.
2	Місія та цінності	Місія: Поліпшити якість життя людей похилого віку через створення доступного, комфортного та безпечного середовища для соціалізації та розвитку. Цінності: Турбота, рівність, доступність, розвиток, взаємодопомога.
3	Цільова аудиторія	Люди віком 60+, які шукають можливість активного соціального життя. Пенсіонери, які бажають розвивати нові навички або ділитися досвідом.

		Особи, що потребують психологічної підтримки та відчуття спільноти. Молодь
4	Локація та інтер'єр	Розташоване у зручному та доступному районі. Інтер'єр виконаний у сучасному стилі з елементами домашнього затишку. Є зони для відпочинку, окремі кімнати для різних активностей, а також спеціально облаштовані зони для домашніх улюбленців; зону відпочинку з кав'ярнею; бібліотеку або медіатеку; комп'ютерний куточок.
5	Послуги та активності	Творчі майстерні: заняття з малювання, ліплення, рукоділля для всіх вікових груп. Ігрові зони: настільні ігри, шахи, шашки, ігри на свіжому повітрі для онуків та їх дідусів. Кіноклуб: регулярні кінопокази класичних та сучасних фільмів. Музичні вечори: концерти місцевих музикантів, караоке для всіх охочих. Кулінарні майстер-класи: спільне приготування страв, де молодь може навчитися готувати традиційні рецепти від старших. Літературні вечори: Читання вголос, обговорення книг, спілкування з письменниками. Фітнес та здоров'я: йога, пілатес, легкі фітнес-програми для підтримки активного способу життя. Зони для домашніх улюбленців: відокремлені зони, де домашні улюбленці можуть гратися та спілкуватися з іншими тваринами. Тренінги для домашніх улюбленців: проведення занять з дресирування та навчання для собак та котів. Послуги догляду: салон краси для домашніх улюбленців, де вони можуть отримати догляд за шерстю, кігтями тощо. Соціалізація улюбленців: спільні заходи та ігри для тварин, щоб вони могли спілкуватися та знайомитися один з одним. Цифровий хаб для літніх людей: цифрова грамотність. юридична та психологічна підтримка Тренажери VR: простір для віртуальної реальності, де люди можуть "подорожувати"

		світом, не виходячи з кафе. Наприклад, екскурсії Парижем, Римом або Говерлою. Онлайн-клуби: організація Zoom-зустрічей для тих, хто не може відвідати захід фізично, але хоче долучитися до лекцій чи занять. Менторська програма: люди похилого віку діляться своїм досвідом із молоддю. Наприклад, навчання традиційного рукоділля, кулінарії чи практичних навичок (ремонт, садівництво). Обмін майстерністю: молодь допомагає з освоєнням смартфонів, комп'ютерів чи соціальних мереж, а натомість отримує знання з класичних мистецтв чи ремесел.
6	Стартові інвестиції	Грантові кошти: Ремонт і дизайн приміщення: 300,000 грн. Закупівля меблів і техніки: 200,000 грн. Реклама і просування: 9,000 грн.
7	Фінансування*	Волонтерська допомога Спонсорська допомога Допомога благодійних організацій
8	Очікуваний дохід*	Середній дохід від відвідувачів: 90,000 грн/місяць. Оплата за проведений час: 1 година $\approx$ 50 грн. Продаж місячних абонементів – 450 грн/10 відвідувань Додатковий дохід від заходів і майстер-класів: 10,000 грн/місяць. Дохід від суборенди (кафе) – 10,000 грн/місяць.
9	Щомісячні витрати*	Оренда приміщення: 30,000 грн. Зарплата персоналу (адміністратори, медичний персонал, прибиральниця): 55,000 грн. Комунальні послуги: 10,000 грн. Закупівля витратних матеріалів: 10,000 грн.
10	Пільги за рахунок спонсорської допомоги та допомоги благодійних організацій	Пільгові умови для пенсіонерів (абонементи або знижки). Безкоштовний доступ для ветеранів чи осіб з особливими потребами.
11	План просування	- Соціальні мережі: - Сторінки у Facebook та Instagram з регулярними публікаціями. - Партнерства: - Співпраця з місцевими організаціями для літніх людей.

		3. Локальна реклама: - Буклети та оголошення в лікарнях, поліклініках, бібліотеках. 4. Події для старту: - День відкритих дверей із безкоштовними майстер-класами.
12	Соціальна складова	Інтеграція людей похилого віку в громаду. Надання частини доходу на підтримку соціальних ініціатив (наприклад, допомога будинкам для літніх людей). Залучення волонтерів для проведення безкоштовних заходів.
13	Очікувані результати	Зменшення соціальної ізоляції серед літніх людей. Забезпечення активного та якісного дозвілля для людей похилого віку. Створення сталого соціального бізнесу, що приносить користь громаді.

Цей план має соціальну направленість створити унікальний простір, який приверне увагу громади, створити комфортне місце, де люди похилого віку, молодь та їхні домашні улюбленці зможуть приємно проводити час разом, навчатися новому та насолоджуватися спілкуванням.

Очікувані результати для цільової аудиторії	Зменшення соціальної ізоляції серед літніх людей. Забезпечення активного та якісного дозвілля для людей похилого віку. Розвиток нових навичок та можливість обміну досвідом. Покращення психоемоційного стану через соціалізацію та підтримку.
Очікувані результати для громади	Створення сталого соціального бізнесу, що приносить користь громаді. Інтеграція людей похилого віку в активне громадське життя. Підвищення рівня культури і знань через організацію різноманітних заходів. Залучення молоді до соціально важливих ініціатив.
Очікувані результати для місцевої влади	Зменшення навантаження на соціальні служби через активну підтримку літніх людей.

Покращення статистичних показників соціального благополуччя в регіоні.
 Підвищення рівня задоволеності мешканців якістю життя в громаді.
 Залучення інвестицій та підтримки з боку благодійних організацій.

Проект "New Horizons" являє собою інноваційний підхід до створення соціальних хабів, орієнтованих на інтеграцію людей похилого віку та молоді в активне суспільне життя. Завдяки різноманітним заходам і програмам, цей простір сприяє зменшенню соціальної ізоляції, забезпечує якісне дозвілля та розвиток нових навичок. Використання сучасного інтер'єру і локації підкреслює прагнення до комфорту і доступності. Соціальна та економічна модель проекту покликана підтримувати стале функціонування хабу через поєднання грантового фінансування, спонсорської допомоги та самофінансування за рахунок платних послуг і заходів. Реалізація цього проекту обіцяє позитивно вплинути як на конкретних осіб, так і на громаду в цілому, підвищуючи якість життя, рівень соціалізації та культурної активності. "New Horizons" має потенціал стати прикладом успішної соціальної ініціативи, яка об'єднує людей і покращує суспільний клімат.

SWOT-аналіз є важливим інструментом стратегічного планування, що допомагає оцінити різні аспекти діяльності організації. Зокрема, можливості та загрози є ключовими елементами цього аналізу, оскільки вони дозволяють виявити зовнішні фактори, які можуть мати значний вплив на подальший розвиток. У представленій частині аналізу (розглянуто потенційні можливості для зростання та розвитку через розширення франшиз, співпрацю з місцевою владою, залучення нових спонсорів, а також збільшення доходів від нових заходів. Водночас враховано загрози, такі як економічна нестабільність, посилення конкуренції та зміни в законодавстві, що можуть ускладнити діяльність організації.

Таблиця 2.2 – SWOT аналіз соціального хабу "New Horizons"

Сильні сторони 1. Унікальна концепція об'єднання різних поколінь і їхніх домашніх улюбленців. 2. Широкий спектр послуг та активностей для задоволення різних інтересів. 3. Дружня атмосфера для соціалізації та підтримки соціальної інтеграції. 4. Сприяння поліпшенню якості життя людей похилого віку.	Слабкі сторони 1. Високі початкові інвестиції для облаштування та запуску. 2. Залежність від спонсорської та волонтерської підтримки. 3. Можливі труднощі в залученні постійної цільової аудиторії.
Можливості 1. Розширення мережі через франшизи в різних містах. 2. Співпраця з місцевою владою та організаціями для старшого населення. 3. Залучення нових спонсорів завдяки успішному запуску та функціонуванню. 4. Збільшення доходів від нових культурних та освітніх заходів.	Загрози 1. Економічна нестабільність, що може вплинути на фінансування та відвідуваність. 2. Конкуренція з іншими соціальними та розважальними об'єктами. 3. Зміни в законодавстві, що можуть ускладнити функціонування.

Аналізуючи ризики для соціальний хаб "New Horizons", виділяються кілька основних загроз. Економічна нестабільність може негативно вплинути на фінансування та відвідуваність. Щоб мінімізувати цей ризик, важливо диверсифікувати джерела доходу та розробити стратегічні резерви. Конкуренція з іншими соціальними та розважальними об'єктами вимагає підвищення якості послуг і унікальності пропозицій, що дозволить зміцнити

конкурентні позиції. Зміни в законодавстві можуть ускладнити діяльність, тому критично важливо мати юридичну підтримку та бути готовими оперативно адаптуватися до нових вимог. Впровадження цих стратегій допоможе знизити вплив загроз і забезпечити стабільний розвиток проекту.

Результати цього дослідження підкреслюють ключову роль, яку відіграють інноваційні проекти соціального бізнесу у вирішенні суспільних проблем, якими традиційні установи часто нехтують. Зосереджуючись на нагальних проблемах, які не мають ефективних рішень, ці проекти демонструють унікальну здатність сприяти сталому розвитку за допомогою індивідуальних бізнес-моделей, які надають перевагу соціальному впливу над прибутком. Ця зміна у визначенні успіху, що виходить за рамки традиційних фінансових показників, підкреслює трансформаційний потенціал соціального підприємництва у зміні суспільних пріоритетів. Акцент на потрібному кінцевому підсумку — економічних, екологічних і соціальних результатах — служить комплексною основою для оцінки багатогранного впливу соціальних підприємств на громади, особливо серед маргіналізованих груп. Однак важливо визнати обмеження, властиві цьому дослідженню, такі як потенційні упередження у вимірюванні соціальної цінності та проблема кількісної оцінки якісних впливів. Майбутні дослідження мають вивчити довгострокову стійкість цих проектів і оцінити конкретні методології, які використовуються для забезпечення їх ефективності в різних контекстах. Крім того, вивчення взаємодії між ініціативами соціального бізнесу та традиційними державними чи ринковими системами може дати розуміння моделей співпраці, які підвищують стійкість суспільства. Оскільки соціальні підприємці продовжують надихати молоді покоління займатися соціальними проблемами, стає обов'язковим подальше дослідження механізмів, за допомогою яких ці проекти культивують культуру соціальної відповідальності та інновацій. Загалом ця дискусія підкреслює необхідність інноваційних соціальних бізнес-проектів у сучасному середовищі, закликаючи до продовження дослідження та підтримки для максимізації їхнього внеску в сталий соціальний розвиток.

Висновки до розділу 2

Досліджено взаємозв'язок між креативністю та інноваційним підприємництвом, підкреслюючи важливість творчого мислення в сучасному бізнесі.

Дослідження показало, що креативність є ключовим чинником у розробці унікальних продуктів і послуг, що допомагає підприємцям адаптуватися до ринкових змін та зміцнювати командну співпрацю. Проте, вона не є єдиним фактором успіху, і традиційні бізнес-моделі також можуть бути дієвими. Емпіричний підхід, що поєднує кількісні та якісні методи, дозволяє систематично оцінювати роль креативності, виділяючи її вплив на інновації та зростання.

Подальші дослідження повинні враховувати культурний контекст та еволюцію креативності з плином часу, щоб розширити наше розуміння цього складного явища, що є невід'ємною частиною успіху на сучасних ринках.

Реалізація соціального інноваційного проєкту "New Horizons" обіцяє позитивно вплинути як на конкретних осіб, так і на громаду в цілому, підвищуючи якість життя, рівень соціалізації та культурної активності. "New Horizons" має потенціал стати прикладом успішної соціальної ініціативи, яка об'єднує людей і покращує суспільний клімат.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ СТИМУЛЮВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ В ІННОВАЦІЙНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ

3.1. Формування креативного середовища в організації

У все більш конкурентоспроможній та стрімкій глобальній економіці сприяння творчому середовищу в організаціях стало критичним фактором для стійких інновацій та співпраці. Швидкий розвиток технологій у поєднанні зі зміною очікувань споживачів змусив організації переглянути традиційні структури та прийняти більш динамічні підходи до вирішення проблем. У цьому дослідницькому документі розглядається складна динаміка того, як організації можуть створювати та розвивати культуру, яка не лише заохочує творче мислення, але й ефективно використовує колективні таланти своїх співробітників. Вивчаючи різні стратегії для посилення інновацій та співпраці, це дослідження прагне визначити ключові практики, які сприяють створенню середовища, сприятливого для творчості. Ці стратегії включають впровадження гнучкої організації роботи, сприяння відкритим комунікаційним каналам, заохочення до ризику та експериментів, а також визнання та винагороду за творчий внесок. Крім того, у документі буде досліджено роль лідерства у формуванні творчої атмосфери, підкреслюючи, як лідери можуть надихати та сприяти співпраці між членами команди. Розуміння формування творчого середовища – це не просто академічна вправа; це має глибокі наслідки для ефективності організації, задоволеності працівників і загальної конкурентоспроможності на ринку. Завдяки цьому дослідженню дослідження має на меті надати практичну інформацію для організацій, які прагнуть розвивати яскраву творчу культуру, зрештою сприяючи їхньому довгостроковому успіху та адаптивності в умовах, що постійно змінюються.

Створення творчого середовища в організаціях має важливе значення для підвищення інновацій та співпраці між співробітниками. Однією з ефективних стратегій є впровадження механізмів зворотного зв'язку, які

вдосконалюють ідеї та культивують культуру постійного вдосконалення та командної роботи. Коли співробітникам надається автономія для дослідження власних ідей, це не тільки заохочує інновації, але й прищеплює почуття власності у творчому процесі. Крім того, організації повинні надавати доступ до різноманітних ресурсів та інструментів, які сприяють експериментуванню та прийняттю ризику, які є життєво важливими компонентами успішних інноваційних зусиль. Створення міжфункціональних команд може ще більше посилити співпрацю шляхом об'єднання різноманітних наборів навичок для вирішення проблем новими способами. Визнання та винагорода за творчий внесок може суттєво мотивувати працівників до більш активної участі в інноваційному процесі, забезпечуючи визнання та оцінку їхніх зусиль. Крім того, створення відкритого та інклюзивного середовища дозволяє ширше коло перспектив та ідей, що має ключове значення для стимулювання творчості. Регулярні мозкові штурми можуть служити динамічною платформою для членів команди, щоб ділитися та розвивати свіжі ідеї, що в кінцевому підсумку призводить до інноваційних рішень, які приносять користь організації в цілому. Впроваджуючи ці стратегії, організації можуть культивувати живу атмосферу, яка не лише заохочує індивідуальну творчість, але й сприяє колективним інноваціям. [41]

Результати цього дослідження підкреслюють критичну важливість сприяння творчому середовищу в організаціях як каталізатору інновацій і співпраці. Впровадження механізмів зворотного зв'язку постає як ключова стратегія, яка підкреслює необхідність вдосконалення ідей шляхом конструктивної критики та відкритого діалогу. Такий підхід не тільки підвищує індивідуальну креативність, але й сприяє культурі безперервного вдосконалення, коли працівники відчують, що їх цінують і мотивують робити внесок у колективний процес інновацій. Крім того, дослідження показує, що організації, які плекають командну роботу, швидше за все, відчуватимуть яскраву атмосферу, яка сприяє творчості. Однак важливо визнати певні обмеження, властиві цьому дослідженню. Обсяг дослідження

міг бути обмежений такими факторами, як розмір і різноманітність вибірки, що могло вплинути на можливість узагальнення результатів. Крім того, динамічний характер організаційної культури свідчить про те, що те, що працює для однієї організації, може не бути універсальним, що вимагає подальшого дослідження контекстних факторів, які впливають на ефективність механізмів зворотного зв'язку. Майбутні дослідження мають вивчити довгостроковий вплив цих стратегій на ефективність організації та задоволеність працівників, а також вивчити роль лідерства у формуванні творчого середовища. Усуваючи ці прогалини, дослідники можуть сприяти глибшому розумінню того, як організації можуть систематично заохочувати інновації та співпрацю, зрештою підвищуючи свою конкурентоспроможність у все більш складному та швидкозмінному бізнес-середовищі.

Генерація ідей є ключовим етапом в інноваційному підприємстві. Створення умов для цього процесу передбачає організацію середовища, де стимулюється креативність, співпраця та можливість вільно висловлювати думки. На рис.3.1. наведено етапи створення умов для генерації ідей в інноваційному підприємстві.

Інновації часто народжуються на стику різних сфер, тому важливо створювати умови для міждисциплінарної взаємодії та відмови від стандартного мислення.

Заохочення працівників до співпраці в інноваційному середовищі має важливе значення для використання повного потенціалу творчості співробітників. Однією з ефективних стратегій є впровадження заходів з формування команди, які сприяють співпраці та довірі між співробітниками. Ці заходи можуть варіюватися від семінарів із вирішення проблем до командних викликів на відкритому повітрі, спрямованих на розрив ізоляції та сприяння міжособистісним стосункам. Крім того, створення міжфункціональних команд має вирішальне значення для покращення різноманітних перспектив, оскільки воно об'єднує людей із різних відділів для вирішення складних завдань.

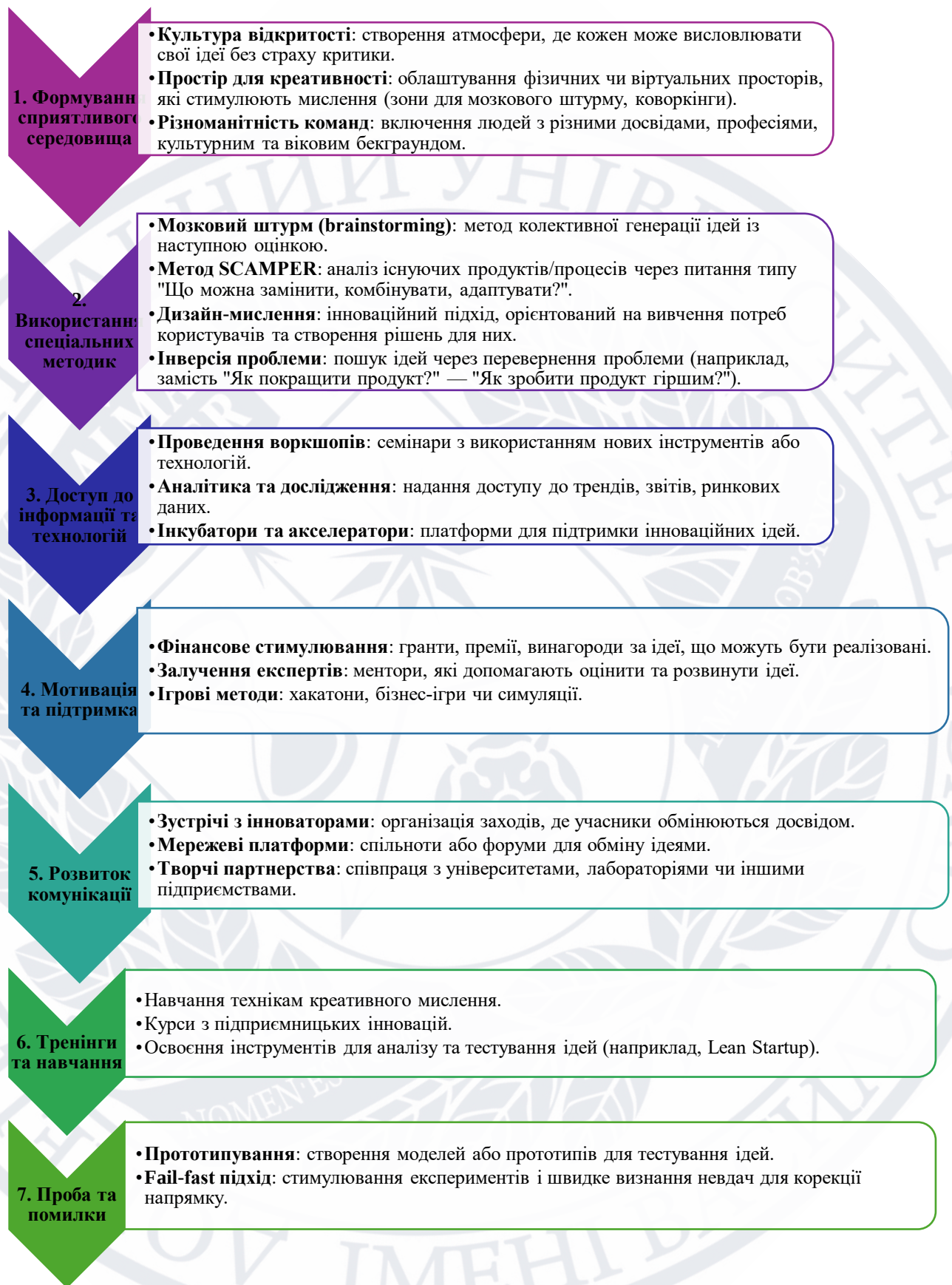

Рисунок 3.1 – Етапи створення умов для генерації ідей в інноваційному підприємстві.

Наприклад, такі компанії, як Procter & Gamble, успішно використовували багатофункціональні команди для впровадження інновацій, що призвело до успішного запуску нових продуктів, таких як Swiffer. Відкриті канали спілкування також відіграють ключову роль у сприянні обміну ідеями; організації можуть запровадити цифрові платформи та регулярні мозкові штурми, щоб заохотити вільний потік ідей. Створюючи середовище, в якому працівникам буде комфортно ділитися своїми думками, організації можуть розвивати культуру співпраці, яка сприяє творчості та інноваціям.

Обмін досвідом між співробітниками є життєво важливим для сприяння креативності в організаціях. Щоб сприяти цьому, можна створити механізми для обміну передовим досвідом та інноваційними ідеями, такі як регулярні зустрічі з обміну знаннями або внутрішні соціальні мережі. Ці платформи не лише заохочують співробітників ділитися своїми успіхами та здобутими уроками, але й надихають інших мислити творчо. Крім того, програми наставництва можуть значно покращити креативне мислення, об'єднавши менш досвідчених працівників із досвідченими професіоналами. Ці стосунки дозволяють передавати безцінні ідеї та сприяють розвитку культури постійного навчання. Такі компанії, як IBM, ефективно використовували програми наставництва для підвищення своїх інноваційних можливостей, що призвело до розробки передових технологій. Крім того, тематичні дослідження організацій, які надають пріоритет обміну досвідом, наприклад 3M, яка заохочує співробітників приділяти час дослідженню нових ідей і співпраці між підрозділами, підкреслюють ефективність цього підходу для підвищення креативності. Зрештою, організації, які віддають перевагу обміну досвідом, створюють багатий гобелен ідей, стимулюючи креативність та інновації.

Підсумовуючи, необхідно сказати, що розвиток творчого середовища в організаціях є обов'язковим для стимулювання інновацій та підвищення продуктивності. Розуміючи важливість такого середовища, організації можуть впроваджувати стратегії, які заохочують співпрацю та сприяють обміну досвідом між співробітниками. Інтеграція діяльності з формування команди,

міжфункціональної співпраці та програм наставництва може значно підвищити творчий потенціал організації. Як показали різні тематичні дослідження, організації, які віддають перевагу цим елементам, не лише сприяють розвитку культури творчості, але й досягають значного успіху у відповідних галузях. У світі, де здатність до адаптації та інновації є вирішальними для виживання, інвестиції у творче середовище — це не просто варіант — це необхідність для організацій, які прагнуть до досконалості.

3.2. Розвиток креативного потенціалу персоналу

У сучасному бізнесі, який швидко розвивається, перетин креативності та інновацій став ключовим фактором успіху підприємницьких починань. Розвиток творчого потенціалу серед співробітників є не просто додатковим аспектом інноваційного підприємництва; він служить фундаментальним рушієм, який стимулює генерацію нових ідей, продуктів і процесів. Досліджуючи, як вимірювання творчого потенціалу може вплинути на прийняття рішень і стратегічне планування в інноваційному бізнесі, ми розкриваємо глибокі наслідки, які це має для організаційної ефективності та адаптивності на конкурентному ринку. Крім того, ми визначимо ключові характеристики, які визначають співробітників, які володіють високим рівнем творчого потенціалу, таким чином забезпечуючи розуміння типів талантів, які організації повинні прагнути розвивати та утримувати.

Творчий потенціал є фундаментальним каталізатором для стимулювання інновацій у підприємницькому середовищі, оскільки він дає людям можливість уявляти нові рішення та підходи, які можуть трансформувати галузі. Цей потенціал не тільки має вирішальне значення для зародження нових ідей, але також відіграє важливу роль у стратегічному напрямку малих і середніх підприємств (МСП), які прагнуть вийти на міжнародний рівень або створити нові бізнес-підприємства. Крім того, вплив підприємницького духу та бачення стає ключовою рушійною силою, яка спонукає підприємців досліджувати незвідані території та розширювати кордони, що є важливим для розвитку

культури інновацій. У цьому контексті роль підприємницького лідерства не можна недооцінювати; лідери, які віддають пріоритет розробці та реалізації творчих ідей, можуть ефективно використовувати творчий потенціал своєї команди, тим самим підвищуючи інноваційну поведінку в організації. Крім того, взаємодія між підприємницьким контекстом та інноваційною діяльністю свідчить про те, що сприятливе середовище може посилити творчі результати, спонукаючи фірми адаптуватися та процвітати в конкурентному середовищі. Оскільки інновації часто пов'язані зі здатністю об'єднувати існуючі ідеї новими способами, очевидно, що розуміння та використання творчого потенціалу є життєво важливим компонентом у стимулюванні сталого зростання та успіху в підприємницьких умовах. Зрештою, сприяння створенню середовища, яке розвиває творчий потенціал, не тільки підвищує потенціал для інновацій, але й дає можливість компаніям ефективно реагувати на вимоги ринкового ландшафту, що розвивається.

Вимірювання творчого потенціалу в бізнесі має ключове значення для покращення процесу прийняття рішень і стратегічних ініціатив, особливо в інноваційному середовищі. Оцінюючи творчі здібності співробітників, організації можуть адаптувати заходи, які сприяють більш творчій атмосфері, зрештою стимулюючи інновації та кращі процеси прийняття рішень. Такий підхід не лише визначає сильні та слабкі сторони робочої сили, але й інформує керівництво про загальний потенціал організації щодо інновацій та адаптації на динамічному ринку. Наприклад, динамічні можливості (DCs), які стосуються здатності організації інтегрувати та реконфігурувати внутрішні та зовнішні компетенції для вирішення швидко мінливих умов, відіграють вирішальну роль у формуванні стратегічного прийняття рішень. Компанії, які активно вимірюють і підвищують свій творчий потенціал, можуть розробити систему прийняття рішень, яка враховує вплив на креативність менеджерів, створюючи більш гнучку та чутливу організацію. Крім того, коли компанії залучають працівників до процесу прийняття рішень, вони не тільки підвищують моральний дух, але й використовують різноманітні точки зору, які

можуть привести до інноваційних рішень потенційних проблем. Таким чином, використання творчого потенціалу не тільки стимулює інновації, але й дає змогу компаніям проактивно орієнтуватися в викликах і використовувати нові можливості, що робить його фундаментальним аспектом стратегічного планування в інноваційному бізнесі.

Співробітники, які виявляють високий рівень творчого потенціалу, демонструють унікальне поєднання рис, що сприяє як індивідуальним, так і колективним інноваціям. Однією з визначних характеристик є їхня здатність вносити ефективний внесок як як незалежні творці, так і як члени спільної команди, що підкреслює їх універсальність у різних робочих середовищах. Ця подвійна здатність часто підкріплюється твердою вірою в творчі здібності їх команди, що сприяє сприятливій атмосфері, яка сприяє інноваціям. Крім того, впевненість відіграє вирішальну роль; співробітники, які володіють сильним почуттям творчої самоефективності, більш схильні до постійних творчих зусиль і мотивовані постановкою та досягненням високих цілей. Цю впевненість додатково підкріплюють чіткі очікування та заохочення з боку керівництва, яке не лише розвиває креативність, але й дає персоналу можливість ризикувати та вирішувати виклики безпосередньо. Більше того, спільне розуміння спільних цілей серед членів команди підвищує їхній творчий потенціал, оскільки це вирівнює їхні колективні зусилля для створення інноваційних рішень. Члени команди, які беруть участь у відкритому обміні інформацією та співпраці, як правило, більш успішні у сприянні творчості, оскільки вони використовують різноманітні перспективи для покращення свого творчого результату. Разом ці характеристики створюють міцне середовище, яке розвиває творчий потенціал, що зрештою призводить до більшої кількості інновацій в організації.

Вивчаючи розвиток творчого потенціалу персоналу в інноваційному підприємстві, це дослідження підкреслює ключову роль, яку відіграють творчі здібності у створенні середовища, сприятливого для інновацій, особливо в малих і середніх підприємствах (МСП). Результати підкреслюють,

що творчий потенціал — це не просто індивідуальна риса, а колективний актив, який процвітає, коли члени команди поділяють спільне бачення та цілі. Це узгоджується з наявною літературою, яка наголошує на важливості середовища співпраці для підвищення творчих результатів (Hargadon & Sutton, 1997). Більше того, дослідження підтверджує, що підприємницьке лідерство діє як життєво важливий каталізатор, оскільки лідери, які активно розвивають творчі ініціативи та віддають їм пріоритет, можуть покращити інноваційну поведінку своєї команди, підкріплюючи уявлення про те, що стиль лідерства є невід'ємною частиною розвитку культури творчості (Amabile, 1996). Однак, хоча дослідження дає цінну інформацію, воно також має обмеження; наприклад, оцінка творчого потенціалу може відрізнятись в різних культурних контекстах, що свідчить про те, що майбутні дослідження можуть вивчити, як культурні аспекти впливають на творчу динаміку в різних підприємницьких умовах. Крім того, довіра до вимірювань творчих здібностей, отриманих за власними оцінками, може призвести до упереджень, що вимагає подальшого дослідження шляхом спостережень або лонгітюдних досліджень для підтвердження результатів. Рухаючись вперед, дослідники повинні розглянути можливість вивчення конкретних стратегій, які лідери можуть реалізувати для сприяння відкритому спілкуванню та співпраці між членами команди, тим самим максимізуючи творчий потенціал. Зрештою, це дослідження сприяє розумінню того, як плекання творчого потенціалу може стати стратегічною перевагою для МСП, які прагнуть впроваджувати інновації та розширюватися на все більш конкурентному глобальному ринку.

3.3. Державна підтримка інноваційного підприємництва

Поява інноваційного підприємництва стала об'єктивною необхідністю економічного розвитку та технологічного прогресу в сучасну епоху, спонукаючи до посиленого вивчення ролі, яку державна підтримка відіграє в цьому динамічному ландшафті. Оскільки економіка розвивається та стикається з викликами глобалізації, цифрової трансформації та сталого

розвитку, вплив державної політики та стимулів на зростання та сталість інноваційних стартапів привернув значну увагу дослідників, політиків та підприємців. Ця стаття має на меті дослідити багатогранний зв'язок між державною підтримкою та інноваційним підприємництвом, досліджуючи, як різні форми фінансової допомоги, такі як гранти, позики та податкові пільги, можуть каталізувати розвиток стартапів, які стимулюють інновації. Крім того, він заглибиться в необхідність індивідуальної державної політики, яка може адаптуватися до унікальних потреб галузей, що розвиваються, визнаючи, що універсальний підхід може заважати, а не допомагати підприємницькій екосистемі. Досліджуючи ці критичні аспекти, це дослідження має на меті забезпечити всебічне розуміння того, як державне втручання може ефективно сприяти сприятливому середовищу для інновацій, що зрештою сприяє економічному зростанню та суспільному прогресу. Завдяки аналізу існуючої літератури, тематичних досліджень і політичних рамок ця стаття прояснить стратегічне значення державної підтримки у вихованні наступного покоління підприємців, підкресливши тим самим важливу роль, яку уряд відіграє в сучасному інноваційному середовищі.

Державна підтримка сприяє зростанню та стійкості інноваційних стартапів, значною мірою формуючи підприємницький ландшафт. Роль державної політики та ініціатив неможливо переоцінити; вони необхідні для створення сприятливого середовища, яке сприяє технологічним інноваціям і підприємництву в екосистемі стартапів. Енергійна екосистема стартапів, підкріплена державною підтримкою, має потенціал для значного економічного зростання через просування нових технологій і бізнес-моделей. Політики повинні визнати їхню критичну роль у сприянні стійкому середовищу для цих підприємств, забезпечуючи відповідність їхніх стратегій потребам підприємців. Регуляторні реформи змінили правила гри, ефективно зменшивши бюрократичні перешкоди та спростивши регуляторний ландшафт, що заохочує більше людей займатися підприємницькою діяльністю. Крім того, наявність різноманітних варіантів фінансування, таких як венчурний капітал і

державні гранти, була вирішальною для вирішення фінансових проблем, з якими стикаються стартапи, що призвело до помітного збільшення як кількості фінансованих стартапів, так і загального залученого капіталу [53][54]. Надійна інфраструктура, включаючи інкубаційні центри та технологічні центри, покращує доступ до основних ресурсів, наставництва та мережевих можливостей, які є життєво важливими для інновацій та проникнення на ринок [53]. Зрештою, позитивна кореляція між державною підтримкою та успіхом стартапів підкреслює необхідність добре продуманої політики, яка не тільки сприяє інноваціям, але й забезпечує довгострокову стійкість стартапів в економіці [54].

Для подальшого сприяння підприємництву уряди використовують різноманітні програми фінансової допомоги та стимули для власників-початківців. Одним із яскравих прикладів є програма Start-Up Chile, яка розпочалася в 2010 році, надаючи іноземним підприємцям щорічну стипендію в розмірі 40 000 доларів США, однорічну візу на проживання та цілеспрямовану підтримку з боку спеціалізованої команди, що підвищує ймовірність їхнього успіху в новий ринок. Крім того, багато урядів запровадили схеми гарантування позик, зокрема в таких країнах, як США, Канада, Німеччина та Великобританія. Ці програми дозволяють новим фірмам, які часто стикаються з проблемами отримання традиційного банківського фінансування через передбачувані ризики проекту, отримати доступ до позик за нижчими відсотковими ставками, ефективно пом'якшуючи фінансові бар'єри для підприємців. Крім того, податкові пільги відіграють вирішальну роль у заохоченні інвестицій у підприємницьку діяльність. Наприклад, крок Швеції щодо зниження податку на прибуток від капіталу на незареєстровані акції з 30% до 20% після 2006 року є прикладом того, як податкові пільги можуть стимулювати інвестиції в підприємства, що розвиваються [55]. Подібним чином, зниження урядом Великобританії фактичного податку на приріст капіталу на бізнес-активи, що утримуються більше двох років, з 40% до 10% у 2008 році було спрямоване на сприяння більш сприятливому

середовищу для підприємницької діяльності. Однак, незважаючи на те, що ці стимули призначені для підтримки нових підприємств, дослідження показують, що особи, які отримують регіональні стартові субсидії, часто борються з утриманням своїх фірм і можуть передчасно залишити ринок, що викликає сумніви щодо довгострокової ефективності такої фінансової допомоги [56]. Таким чином, незважаючи на те, що урядові ініціативи забезпечують суттєву підтримку, їхній вплив на сприяння високоефективному бізнесу залишається критично важливим фактором при оцінці їх ефективності.

Щоб ефективно підтримувати інноваційні галузі, державна політика має бути динамічною та відповідати швидким змінам, спричиненим цифровою революцією. Це вимагає зміни ролі уряду, відходу від традиційних підходів до підходів, які охоплюють гнучкість і адаптивність у процесах формування політики. Вкрай важливо визнати, що не існує універсального рішення; політику необхідно пристосовувати до унікальних умов місцевої економіки та промисловості. Розуміючи політичну економію та використовуючи місцеві повноваження як у державному, так і в приватному секторах, політики можуть розробляти стратегії, які відповідають конкретним потребам інноваційних галузей. Більше того, ретельний аналіз попередніх урядових ініціатив — як успішних, так і невдалих — можуть дати цінну інформацію для розвитку підприємницька політика, яка сприяє інноваціям. Наприклад, політика має бути зосереджена на створенні рамок, які сприяють швидкому прогресу технологій, водночас керуючи такими ресурсами, як цифровий спектр. Крім того, сприяння відкритим урядовим даним може підвищити прозорість і стимулювати інновації, забезпечуючи при цьому здорову конкуренцію через усунення ризиків монополістичних тенденцій на цифрових платформах. Крім того, інтеграція міркувань щодо конфіденційності даних в Інтернеті та кібербезпеки є важливою для захищати споживачів і зміцнювати довіру в інноваційних секторах. Зрештою, визначаючи пріоритетність цих індивідуальних підходів, держави можуть розвивати процвітаючу екосистему цифрової трансформації, яка підтримує підприємництво та інновації.

Результати цього дослідження підкреслюють ключову роль, яку державна підтримка відіграє у розвитку інноваційного підприємництва, особливо в контексті цифрового середовища, що швидко розвивається. Як наголошувалося, динамічна та чутлива державна політика має вирішальне значення для вирішення проблем, пов'язаних із технологічним прогресом та мінливими вимогами ринку. Це узгоджується з наявною літературою, яка підкреслює важливість державного втручання у сприяння сприятливому середовищу для стартапів. Примітно, що дослідження вказує на те, що податкові стимули є суттєвим рушієм інвестицій у підприємницьку діяльність, що свідчить про те, що добре структурована фіскальна політика може каталізувати зростання інноваційного бізнесу. Однак, хоча дослідження ілюструє переваги таких стимулів, воно також піднімає важливі питання щодо довгострокової стійкості механізмів державної підтримки та їхньої ефективності у підтримці високоефективних підприємств. Спостереження про те, що регуляторні реформи успішно мінімізували бюрократичні бар'єри, заслуговують на особливу увагу, оскільки це підкреслює важливу сферу вдосконалення для політиків, які прагнуть покращити підприємницьку екосистему. Незважаючи на ці позитивні зміни, важливо визнати потенційні обмеження в дослідженні, такі як варіативність державної підтримки в різних регіонах і галузях, що може вплинути на узагальнення результатів. Майбутні дослідження повинні вивчити нюанси впливу різних форм державної допомоги на різноманітні підприємницькі контексти, особливо в недостатньо представлених секторах або географічних областях. Крім того, дослідження взаємодії між державною підтримкою та ініціативами приватного сектору може дати більш повне розуміння того, як оптимізувати середовище стартапу. Загалом, це дослідження сприяє поточному дискурсу щодо важливості участі уряду у сприянні інноваціям і підприємництву, наголошуючи на необхідності постійного оцінювання та адаптації стратегій підтримки для підвищення їх ефективності та охоплення.

Державна підтримка розвитку інноваційної інфраструктури є важливим кроком для забезпечення економічного розвитку та конкурентоспроможності країни. Це може включати фінансування наукових досліджень, створення інноваційних центрів, підтримку стартапів та бізнес-інкубаторів, а також розвиток інфраструктури, необхідної для роботи інноваційних підприємств.

Державна підтримка розвитку інноваційної інфраструктури повинна включати кілька ключових аспектів та вимагає комплексного підходу з боку держави. На наш погляд до рекомендацій, які можуть сприяти ефективному формуванню та розвитку інноваційної інфраструктури можна віднести наступні:

1. Стимулювання створення технопарків і промислових парків:

- стимулювання створення інноваційних хабів (надання пільг (податкових, митних) для резидентів технопарків; спрощення процедур реєстрації та запуску промислових парків).
- розвиток регіональної інфраструктури (створення парків у регіонах, які мають потенціал для розвитку інноваційної діяльності, з урахуванням спеціалізації (наприклад, агроінновації, IT тощо).

2. Підтримка бізнес-інкубаторів і акселераторів:

- фінансова підтримка (надання грантів або пільгового фінансування для відкриття та діяльності бізнес-інкубаторів)
- менторська підтримка (створення державних програм із залучення експертів для допомоги стартапам)
- освітні програми (інтеграція програм розвитку підприємницьких навичок для учасників інкубаторів та акселераторів)

3. Формування венчурного фінансування

- фонд підтримки інновацій (створення державного венчурного фонду для фінансування стартапів на ранніх стадіях; співфінансування інноваційних проектів у партнерстві з приватними інвесторами)
- механізми стимулювання приватних інвестицій (введення податкових пільг для інвесторів, які підтримують інноваційні підприємства)

4. Підтримка науково-дослідницької діяльності

- забезпечення фінансування (надання грантів для проведення досліджень у пріоритетних сферах (штучний інтелект, біотехнології, зелена енергетика).

- інтеграція науки та бізнесу (заохочення співпраці між університетами, дослідницькими центрами та приватним сектором; впровадження платформ для обміну ідеями та результатами досліджень).

5. Розвиток цифрової інфраструктури

- державні ініціативи з цифровізації (запуск національних програм із розвитку цифрових технологій (5g, iot, блокчейн);

- підтримка створення платформ для інноваційних підприємців (розробка онлайн-платформ для пошуку інвесторів, партнерів та клієнтів).

6. Інтернаціоналізація інноваційної діяльності

- сприяння експорту інновацій (державна підтримка участі стартапів у міжнародних виставках, форумах, конкурсах).

- міжнародні партнерства (підписання угод із закордонними технопарками, акселераторами, венчурними фондами).

7. Освіта та підвищення кваліфікації

- навчальні програми з інноваційного підприємництва: впровадження курсів із підприємництва та інновацій в освітніх закладах.

- державні гранти на навчання: фінансування участі підприємців у навчальних програмах за кордоном.

8. Адміністративне спрощення

- дерегуляція (спрощення процедур для реєстрації інноваційних підприємств; скорочення бюрократичних бар'єрів для отримання державної підтримки).

- електронне врядування (впровадження онлайн-платформ для подачі заявок на державну підтримку).

9. Інформаційна підтримка

- платформи обміну інформацією (створення централізованих баз даних про державні програми підтримки, можливості фінансування та партнерства).
- інформаційні кампанії (популяризація інноваційного підприємництва через ЗМІ, форуми та виставки).

Реалізація цих рекомендацій дозволить стимулювати розвиток інноваційної інфраструктури, зробить Україну привабливішою для інвесторів та сприятиме економічному зростанню на основі інновацій.

Ці рекомендації допоможуть створити сприятливе середовище для розвитку інновацій та сприяти економічному зростанню країни.

Державна підтримка інноваційного підприємництва в Україні здійснюється через формування сприятливого законодавчого середовища, яке стимулює розвиток інноваційних процесів та підприємницької діяльності. До державної підтримки можна віднести наступні складові:

1. Законодавча база:

- Закон України "Про інноваційну діяльність": визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності, встановлює форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом.
- Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні": визначає стратегічні напрями розвитку інноваційної діяльності, що отримують державну підтримку.

2. Стратегічні документи:

- Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: схвалена Кабінетом Міністрів України, ця стратегія передбачає заходи для стимулювання інноваційного розвитку, включаючи збільшення кількості суб'єктів господарювання, що займаються винахідництвом та науково-технічними розробками.

3. Програми підтримки:

- Програми підтримки інноваційної діяльності: Міністерство економіки України реалізує програми, спрямовані на розвиток підприємництва, зокрема сприяння розвитку суб'єктів підприємництва, збільшення обсягів виробництва, експорту, імпортозаміщення, високотехнологічного виробництва, енергоефективності та впровадження інновацій.

4. Фінансові інструменти:

- Пільгове кредитування та гранти: держава запроваджує дієві програми підтримки бізнесу, включаючи пільгове кредитування та надання грантів на власну справу, що сприяє розвитку інноваційного підприємництва.

5. Інституційна підтримка:

- Індустріальні парки та технопарки: створення спеціальних економічних зон з податковими пільгами та готовою інфраструктурою для підтримки інноваційних підприємств.
- Офіс із залучення та підтримки інвестицій (UkraineInvest): забезпечує індивідуальний супровід інвестиційних проектів та сприяє залученню інвестицій в інноваційні проекти.

Таким чином, держава формує комплексне законодавче та інституційне середовище, яке сприяє розвитку інноваційного підприємництва в Україні, стимулюючи економічне зростання та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Висновки до розділу 3

В розділі запропоновано спектр стратегій, які можуть використовуватися для стимулювання креативності в інноваційному підприємстві, від розвитку креативного потенціалу персоналу до ефективної державної підтримки інновацій. Аналіз підсилює важливість створення сприятливого середовища для інновацій, яке включає активізацію індивідуальної креативності та розробку сильної організаційної культури. Крім того, законодавчі й фінансові інструменти від держави визнані ключовими у забезпеченні сталого

інноваційного розвитку, підкреслюючи також необхідність налаштування цих механізмів з урахуванням ринкових і технологічних тенденцій. Отже, ефективна інтеграція цих практик може значно підвищити інноваційну активність та конкурентоспроможність на національному та міжнародному рівнях.

Визначено, що формування творчого середовища в організації стимулює інновації та підвищує продуктивність, передбачаючи впровадження механізмів зворотного зв'язку та стратегій для підтримки культури постійного вдосконалення.

Визначено, що активізація креативного потенціалу персоналу підсилює здатність організації до інновацій. Маючи сильний творчий потенціал, організації відкривають шлях до інноваційного розвитку за рахунок генерації нових ідей та покращення бізнес-процесів.

Доведено, що державна підтримка зіграла ключову роль у розвитку інноваційного підприємництва, забезпечуючи необхідні ресурси та створюючи сприятливі умови для зростання стартапів і впровадження технологічних інновацій.

ВИСНОВКИ

Таким чином, узагальнюючи та підсумовуючи основні висловлені думки щодо креативності та інноваційного підприємництва, підкреслюючи їхню значущість та важливість для суспільства, бізнесу та технологій, можна зробити наступні висновки:

1. Креативність та інноваційне підприємництво є ключовими елементами для просування суспільства, розвитку бізнесу та технологій. Вони сприяють створенню цінності, розв'язанню складних проблем та адаптації до змін у навколишньому середовищі.

2. Сутність креативності та інноваційного підприємництва полягає у поєднанні креативного мислення, використанні технологій та стратегічного планування. Ці аспекти сприяють створенню нових ідей, продуктів та послуг, що змінюють ринкові реалії та стимулюють інновації.

3. Розвиток креативності та інноваційного підприємництва потребує внутрішніх факторів, таких як когнітивні та емоційні особливості, а також зовнішніх умов, включаючи середовище підтримки, доступ до ресурсів та технологічних інфраструктур.

4. Креативність є ключовим чинником у розробці унікальних продуктів і послуг, що допомагає підприємцям адаптуватися до ринкових змін та зміцнювати командну співпрацю. Проте, вона не є єдиним фактором успіху, і традиційні бізнес-моделі також можуть бути дієвими.

5. Емпіричний підхід, що поєднує кількісні та якісні методи, дозволяє систематично оцінювати роль креативності, виділяючи її вплив на інновації та зростання.

6. Визначено, що законодавчі й фінансові інструменти держави визнані ключовими у забезпеченні сталого інноваційного розвитку, підкреслюючи також необхідність налаштування цих механізмів з урахуванням ринкових і технологічних тенденцій. Отже, ефективна інтеграція

цих практик може значно підвищити інноваційну активність та конкурентоспроможність на національному та міжнародному рівнях.

7. Визначено, що формування творчого середовища в організації стимулює інновації та підвищує продуктивність, передбачаючи впровадження механізмів зворотного зв'язку та стратегій для підтримки культури постійного вдосконалення.

8. Визначено, що активізація креативного потенціалу персоналу підсилює здатність організації до інновацій. Маючи сильний творчий потенціал, організації відкривають шлях до інноваційного розвитку за рахунок генерації нових ідей та покращення бізнес-процесів.

9. Доведено, що державна підтримка зіграла ключову роль у розвитку інноваційного підприємництва, забезпечуючи необхідні ресурси та створюючи сприятливі умови для зростання стартапів і впровадження технологічних інновацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Guilford, J. P. Creativity // American Psychologist. 1950. URL.: <https://doi.org/10.1037/h0063487>
2. Runco, M. A., Jaeger, G. J. The standard definition of creativity // Creativity Research Journal. 2012. URL: <https://doi.org/10.1080/10400419.2012.650092>
3. Finke, R. A., Ward, T. B., Smith, S. M. Creative cognition: Theory, research, and applications. MIT Press, 1992. URL: <https://mitpress.mit.edu/9780262560730/creative-cognition/>
4. Dietrich, A. The cognitive neuroscience of creativity // Psychonomic Bulletin & Review. 2004. URL: <https://doi.org/10.3758/BF03196529>
5. Арендт Г. Становище людини / пер. з англ. В. І. Старка. Київ: Дух і Літера, 2000. 364 с. URL: <https://duh-i-litera.com/bookstore/hanna-arendt-stanovyshche-lyudyny>
6. Чіксентмігаї М. Креативність. Потік і психологія відкриттів та винахідництва / пер. з англ. Н. Іваничук. Київ: Основи, 2019. 488 с. URL: <https://osnovypublishing.com/product/kreativnist/>
7. De Bono, E. Lateral Thinking: Creativity Step by Step. Harper & Row, 1970. URL: <https://www.debonoconsulting.com/edward-de-bono-books/lateral-thinking-creativity-step-by-step/>
8. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм і демократія / пер. з англ. А. Олійник. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008. 550 с. URL: <https://osnovypublishing.com/product/kapitalizm-sotsializm-i-demokratiia/>
9. Guilford, J. P. The Nature of Human Intelligence. McGraw-Hill, 1967. URL: <https://archive.org/details/natureofhumanint0000guil>
10. Cropley, A. J. In Praise of Convergent Thinking // Creativity Research Journal. 2006. URL: https://doi.org/10.1207/s15326934crj1803_3
11. Sadler-Smith, E. The Role of Intuition in Creative Decision-Making // Journal of Creative Behavior. 2015. URL: <https://doi.org/10.1002/jocb.91>

12. Sternberg, R. J., Lubart, T. I. The Concept of Creativity: Prospects and Paradigms // Handbook of Creativity / Ed. by R. J. Sternberg. Cambridge University Press, 1999. URL: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511807916.003>
13. Amabile, T. M. Creativity in Context: Update to the Social Psychology of Creativity. Westview Press, 1996. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780429501234>
14. Runco, M. A. Creativity. Elsevier, 2004. URL: <https://www.elsevier.com/books/creativity/runco/978-0-12-602400-5>
15. Fredrickson, B. L. The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions // American Psychologist. 2001. URL: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.3.218>
16. Davis, M. A. Understanding the relationship between mood and creativity: A meta-analysis // Organizational Behavior and Human Decision Processes. 2009. URL: <https://doi.org/10.1016/j.obhdp.2009.04.001>
17. Amabile, T. M. Creativity in Context: Update to the Social Psychology of Creativity. Westview Press, 1996. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780429501234>
18. Csikszentmihalyi, M. Creativity: Flow and the Psychology of Discovery and Invention. HarperCollins, 1996. URL: <https://www.harpercollins.com/products/creativity-mihaly-csikszentmihalyi>
19. Robinson, K. Out of Our Minds: Learning to be Creative. Capstone, 2011. URL: <https://www.wiley.com/en-us/Out+of+Our+Minds%3A+Learning+to+be+Creative%2C+3rd+Edition-p-9780857087416>
20. Dul, J., Ceylan, C. Work environments for employee creativity // Ergonomics. 2011. URL: <https://doi.org/10.1080/00140139.2011.555390>
21. Drucker, P. F. Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. Harper & Row, 1985. URL: <https://archive.org/details/innovationentre0000druc>

22. Schumpeter, J. A. Capitalism, Socialism and Democracy. Harper & Brothers, 1942. URL: <https://www.hup.harvard.edu/catalog.php?isbn=9780674879904>
23. Kirzner, I. M. Entrepreneurial Discovery and the Competitive Market Process: An Austrian Approach // Journal of Economic Literature. 1997. URL: <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/jel.35.1.60>
24. Audretsch, D. B. Entrepreneurship, Innovation and Economic Growth. Edward Elgar Publishing, 2006. URL: <https://www.elgar.com/shop/gbp/entrepreneurship-innovation-and-economic-growth-9781845425585.html>
25. Amabile, T. M. Creativity in Context: Update to the Social Psychology of Creativity. Westview Press, 1996. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780429501234>
26. . The Innovator's Dilemma: When New Technologies Cause Great Firms to Fail. Harvard Business Review Press. ISBN 9781633691797.
27. Lee Swanson, Entrepreneurship and Innovation Toolkit URL.: <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/entrepreneurship-and-innovation-toolkit>
28. Luigi Aldieri Innovation and Entrepreneurial Ecosystems DOI: [10.5772/intechopen.102344](https://doi.org/10.5772/intechopen.102344)
29. Heunks, F. Innovation, Creativity and Success. URL.: <https://link.springer.com/article/10.1023/A:1007968217565>
30. Danish, R., Asghar, J., Ahmad, Z., Ali, H. Factors affecting “entrepreneurial culture”: the mediating role of creativity URL.: <https://doi.org/10.1186/s13731-019-0108-9>
31. Sarooghi, H., Libaers, D., Burkemper, A. Examining the relationship between creativity and innovation: A meta-analysis of organizational, cultural, and environmental factors URL.: <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2014.12.003>
32. Yodchai, N., Ly, P.T.M. and Tran, L.T.T. (2022), "How the creative mindset affects entrepreneurial success in the tourism sector: the mediating role of

innovation capability", International Journal of Contemporary Hospitality Management, Vol. 34 No. 1, pp. 279-298. URL.: <https://doi.org/10.1108/IJCHM-06-2021-0695>

33. Ahmed, A., Kurniady, D. Linking Gender To Creativity: Role of Risk Taking and Support For Creativity Towards Creative Potential of Employees. Journal of Intercultural Communication URL.: <https://doi.org/10.36923/jicc.v24i1.219>

34. Tang, C., Byrge, C., Zhou, J. Creativity Perspective on Entrepreneurship URL.: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-91611-8_5

35. Smith, R., Bell, R., Watts, H. Personality trait differences between traditional and social entrepreneurs. (n.d.) URL.: www.emerald.com
<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/sej-08-2013-0033/full/html>

36. Baron, R. Behavioral and cognitive factors in entrepreneurship: Entrepreneurs as the active element in new venture creation. (n.d.) від <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/sej.12>

37. Rauch, A., Frese, M. Psychological approaches to entrepreneurial success: A general model and an overview of findings. (n.d.) URL.: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=9f4313201f295f3100b17be860eef9864d34e34d>

38. Okpara, F. The value of creativity and innovation in entrepreneurship. URL.: <https://www.researchgate.net/publication/343322963> The place of creativity and intelligence in technical vocational education and training TVET0 towards national development

39. Baron, R. Psychological perspectives on entrepreneurship: Cognitive and social factors in entrepreneurs' success. URL.: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1111/1467-8721.00050>

40. Gao, Q., Wu, C., Wang, L., Zhao, X. The entrepreneur's psychological capital, creative innovation behavior, and enterprise performance. URL.:

<https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2020.01651/full>

41. Dr Sundarapandiyan Natarajan, Raghuvaran A. P., R. Lakshmikanth, Dr. D. Visagamoorthi, S. Krishnaveni Innovation Management: Strategies for Fostering a Culture of Creativity in Organizations URL.:

Vol. 44 No. 3 (2024): LIB PRO. 44(3), JUL-DEC 2024 (Published: 31-07-2024)

42. Ferreira, J., Coelho, A., Moutinho, L. Dynamic capabilities, creativity and innovation capability and their impact on competitive advantage and firm performance: The moderating role of entrepreneurial URL.: www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0166497217301335

43. Huijbens, E., Hjalager, A., Björk, P. Sustaining creative entrepreneurship: the role of innovation systems. URL.: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780080942728-6/sustaining-creative-entrepreneurship-edward-huijbens-anne-mette-hjalager-peter-bj%C3%B6rk-sara-nordin-arvid-flagestad>

44. Herman, H., Schwarz, G., Nielsen, I. The effects of employees' creative self-efficacy on innovative behavior: The role of entrepreneurial leadership. URL.: www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0148296318301711

45. Autio, E., Kenney, M., Mustar, P., Siegel, D., Wright, M. Entrepreneurial innovation: The importance of context. URL.: www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0048733314000717

46. Akbari, M., Bagheri, A., Imani, S. Does entrepreneurial leadership encourage innovation work behavior? The mediating role of creative self-efficacy and support for innovation. URL.: www.emerald.com

47. Holmén, M., Magnusson, M., McKelvey, M. What are innovative opportunities?. URL.: www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13662710601130830

48. Харчук, Т., Пурденко, О., Мельник, В. Conceptual approach to formation of innovative entrepreneurs creative potential. (n.d.) URL.: www.fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3967

49. Petrakis, P., Konstantakopoulou, D. Uncertainty in entrepreneurial decision making: the competitive advantages of strategic creativity URL.: <https://link.springer.com/book/10.1057/9781137460790>
50. Ford, C., Gioia, D. Factors influencing creativity in the domain of managerial decision making. URL.: www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0149206300000532
51. Camelo-Ordaz, C., Fernández-Alles, M. The intrapreneur and innovation in creative firms. URL.: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0266242610385396>
52. Cai, W., Lysova, E., Khapova, S. Does Entrepreneurial Leadership Foster Creativity Among Employees and Teams? The Mediating Role of Creative Efficacy Beliefs. URL.: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10869-018-9536-y>
53. Khandelwal, P., Asthana, D. Analyzing the Role of Government Policies in Fostering Innovation and Entrepreneurship in India's Technology Startups URL.: www.irejournals.com/formatedpaper/1704775.pdf
54. Azhar, T., Wong, W., Zariney, A. URL.: <http://qjssh.com/index.php/qjssh/article/view/379>
55. Acs, Z., Åstebro, T., Audretsch, D., Robinson, D. Public policy to promote entrepreneurship: a call to arms. URL.: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11187-016-9712-2>
56. Henrekson, M., Stenkula, M. Entrepreneurship and Public Policy. URL.: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4419-1191-9_21
57. Андронік О.Л., Клочковський О.В., Солоненко Ю.В. Інноваційне підприємництво як складова стратегії розвитку національної економіки. *Економіка і організація управління*. №3 (55). 2024.
58. Андронік О.Л., Криворучко Д.М. Управління в умовах швидких інновацій та зовнішніх факторів в автомобільній галузі. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2022. №4 (83). С. 119-127
59. Ахновська І.О., Ельхадад А. Роль та місце релокованого бізнесу в

Україні в умовах воєнного стану. *Економічний простір*. 2024. №190. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-67> URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1516/1460>

60. Ахновська, І., Бондаренко, Р. Технологічні тренди як ключовий фактор інноваційного розвитку: аналіз сучасних тенденцій. *Управління змінами та інновації*. 2024. №11. pp. 10-15. DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2024-11-2>. URL: <https://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/151>

61. Ахновська І.О., Бондаренко Р.М. Науково-методичні підходи до визначення диджиталізації. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 6. DOI: 10.32782/dees.6-12. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/170>

62. Ключовська В.О., Ключовський О.В., Трегубов О.С. Макроекономічні аспекти відновлення функціонування малого та середнього бізнесу в контексті повоєнної відбудови національної економіки України. *Економіка і організація управління*. 2023. №1 (49). DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2023.1.9>

63. Козловський С. В. Роль стратегічного економічного потенціалу в управлінні факторами розвитку сучасних економічних систем. *Економіка та держава*. 2010. № 2. С. 55-58.

64. Костенюк Ю. Б. Оцінювання потенціалу розвитку малого підприємництва України. *Статистика України*. 2022. № 3–4. С. 45–56. DOI: 10.31767/su.3-4(98-99)2022.03-04.XX

65. Костенюк Ю.Б., Лазоренко О.Ю. Стратегічний аналіз підприємства аграрного сектору. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. №6 (324). С. 199-208 <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-33>

66. Олійник Л. В. Електронна комерція як новий формат підприємницької діяльності. *Modern Economics*. 2020. № 20(2020). С. 175-180. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/e-commerce-as-a-new-format/>

67. Олійник, Л., Трегубов , О., Ключовська , В. (2024). Креативна

економіка як фактор розвитку туристичної галузі: світові практики та перспективи для України. Економіка та суспільство, (65).

<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-105>

68. Підприємництво. Частина 1: Навч.посібник / [Андронік О.Л., Ахновська І.О., Болгов В.Є. та ін.]; під заг. ред. О.С.Трегубова – Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. – 540 с.

69. Солоненко Ю. В., Панасюк П. І. Державна підтримка та стимулювання бізнесу України в умовах війни. *Галицький економічний вісник*. № 3 (82). 2023. С. 190-200.

70. Томчук О., Трегубов О., Андронік О. Фінансові аспекти управління платоспроможністю малого та середнього бізнесу в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 50. DOI:<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-42>

71. Трегубов О.С. Наукові засади управління інноваційно-активною структурою. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. №1. DOI: 10.32752/1993-6788-2023-1-259-64-71

72. Трегубов О. С. Управління бізнес-процесами навч. посіб. для здобувачів вищої освіти. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 85 с.

73. Kozlovskyi, A., Bilenko, D., Kozlovskyi, S., Lavrov, R., Skydan, O., Ivanyuta, N. (2020). Determination of the risk-free rate of return on an investment efficiency based on the fractal markets hypothesis, *Forum Scientiae Oeconomia*, Vol. 8(3), pp. 61-72. <http://ojs.wsb.edu.pl/index.php/fso/article/view/316/247>

74. Kozlovskyi, S., Grynyuk, R., Baidala, V., Burdiak, V., Bakun, Y. (2019). Economic security management of Ukraine in conditions of European integration, *Montenegrin Journal of Economics*, Vol. 15. № 3, pp. 137-153. <http://dx.doi.org/10.14254/1800-5845/2019.15-3.10>

ДОДАТОК А

Фінансовий план інноваційного соціального хабу "New Horizons"

Сума гранту, грн. 500000
Період надання гранту, місяці 12

		місяці періоду реалізації бізнес-плану													
Статті надходжень	Залишок коштів/переплат на дату початку	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Всього	
Розмір гранту	500 000 ₴	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	500 000 ₴	
Надходження від реалізації товарів/послуг	0 ₴	90 000 ₴	90 000 ₴	90 000 ₴	90 000 ₴	90 000 ₴	90 000 ₴	90 000 ₴	90 000 ₴	90 000 ₴	90 000 ₴	90 000 ₴	90 000 ₴	1 080 000 ₴	
Додаткові доходи від реалізації товарів/послуг	0 ₴	0 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	110 000 ₴	
Доходи від суборенди кафе	0 ₴	0 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	15 000 ₴	15 000 ₴	15 000 ₴	15 000 ₴	15 000 ₴	15 000 ₴	15 000 ₴	145 000 ₴	
Інші джерела надходжень грошових коштів	0 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	40 000 ₴	40 000 ₴	40 000 ₴	40 000 ₴	40 000 ₴	40 000 ₴	40 000 ₴	40 000 ₴	440 000 ₴	
Всього надходжень	500 000 ₴	120 000 ₴	140 000 ₴	140 000 ₴	140 000 ₴	150 000 ₴	155 000 ₴	155 000 ₴	155 000 ₴	155 000 ₴	155 000 ₴	155 000 ₴	155 000 ₴	2 275 000 ₴	
		місяці періоду реалізації бізнес-плану													
Статі витрат пов'язані з реалізацією проекту	Залишок коштів/переплат на дату початку	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Всього	
Витрати, пов'язані з ремонтом	300 000 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	300 000 ₴	
Придбання майна для здійснення діяльності	200 000 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	0 ₴	200 000 ₴	
Витрати на оренду	0 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	30 000 ₴	360 000 ₴	
Комунальні послуги (газ, світло, вода)	0 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	120 000 ₴	
Телефон та інтернет	0 ₴	1 000 ₴	1 000 ₴	1 000 ₴	1 000 ₴	1 000 ₴	1 000 ₴	1 000 ₴	1 000 ₴	1 000 ₴	1 000 ₴	1 000 ₴	1 000 ₴	12 000 ₴	
Маркетинг та реклама	0 ₴	9 000 ₴	9 000 ₴	9 000 ₴	9 000 ₴	9 000 ₴	9 000 ₴	9 000 ₴	9 000 ₴	9 000 ₴	9 000 ₴	9 000 ₴	9 000 ₴	108 000 ₴	
Охорона	0 ₴	3 000 ₴	3 000 ₴	3 000 ₴	3 000 ₴	3 000 ₴	3 000 ₴	3 000 ₴	3 000 ₴	3 000 ₴	3 000 ₴	3 000 ₴	3 000 ₴	36 000 ₴	
Поштові, поліграфічні, канцтовари	0 ₴	0 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	10 000 ₴	110 000 ₴	
Всього витрати на оплату праці	н/д	0 ₴	67 100 ₴	67 100 ₴	67 100 ₴	67 100 ₴	67 100 ₴	67 100 ₴	67 100 ₴	67 100 ₴	67 100 ₴	67 100 ₴	67 100 ₴	605 000 ₴	
Оплата праці працівників	0 ₴	0 ₴	55 000 ₴	55 000 ₴	55 000 ₴	55 000 ₴	55 000 ₴	55 000 ₴	55 000 ₴	55 000 ₴	55 000 ₴	55 000 ₴	55 000 ₴	605 000 ₴	
Повернення гранту	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д		
Сплата податків і зборів	н/д	0 ₴	12 100 ₴	12 100 ₴	12 100 ₴	12 100 ₴	12 100 ₴	12 100 ₴	12 100 ₴	12 100 ₴	12 100 ₴	12 100 ₴	12 100 ₴	133 100 ₴	
Всього витрати	500 000,00 ₴	53 000 ₴	120 100 ₴	120 100 ₴	120 100 ₴	120 100 ₴	120 100 ₴	120 100 ₴	120 100 ₴	120 100 ₴	120 100 ₴	120 100 ₴	120 100 ₴	1 038 100 ₴	
Ваш чистий дохід	- ₴	67 000 ₴	19 900 ₴	19 900 ₴	19 900 ₴	29 900 ₴	34 900 ₴	34 900 ₴	34 900 ₴	34 900 ₴	34 900 ₴	34 900 ₴	34 900 ₴	1 236 900 ₴	